

Avstrija bo vztrajala pri zahtevi po umiku zasedbenih čet

Razgovori in izjave zveznega kanclerja Raaba v Združenih državah Amerike

Po prihodu v New York minulo nedeljo se je zvezni kancler ing. Raab, ki ga je na letališču pričakal veleposlanik dr. Gruber, sestal s francoskim premierom Mendès-Franceom, ki se je tedaj prav tako nahajal v New Yorku. Razgovarjala sta o gospodarskih in političnih vprašanjih ter o podrobnostih Raabovega obiska v Parizu na povratku iz ZDA in Kanade.

Ing. Julius Raab

V nedeljo zvečer je zvezni kancler prispeval v Washington, kjer so ga pozdravili zunanji minister J. F. Dulles in drugi ameriški vladni funkcionarji. V ponedeljek je imel z ameriškim zunanjim ministrom daljši razgovor, nato pa je obiskal predsednika Eisenhowerja, ki je opoldne privedel kosilo na čast avstrijskemu gostu. Razgovori — kakor poročajo, so bili pristrani — med zveznim kanclerjem in ameriški državnikmi so se v bistvu sukali okoli vprašanja državne pogodbe. V izja-

vi, ki jo je nato dal predstavniku Avstrijske tiskovne agenture, je ing. Raab dejal, da Avstrija noče zamuditi nobene priložnosti za razgovore, ki bi bili v stanju privedi do končne osvoboditve dežele.

Pred inozemskimi novinarji v ZDA je imel zvezni kancler daljši govor, v katerem je najprej razlagal povojni razvoj Avstrije, potem pa zavzel stališče k vprašanju državne pogodbe, ki da je trenutno na prvem mestu med problemi, katere je treba rešiti v interesu svetovnega miru. Poudaril je, da bo Avstrija nujno vztra-

jala pri svoji zahtevi po umiku zasedbenih čet kot minimalni zahtevi v zvezi z državno pogodbo.

Na slavnostnih sprejemih, ki sta jih priredila ameriški zunanji minister Dulles in avstrijski veleposlanik v ZDA dr. Gruber, je zvezni kancler imel priložnost razgovarjati se z različnimi politikimi, diplomati in gospodarskimi funkcionarji. Pri spomeniku neznanega vojaka je položil venec. Naslednji dan je obiskal razne ameriške organizacije in ustanove.

Tito obiskal novopriključene kraje Primorske

Predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito je v spremstvu visokih državnih funkcionarjev preteklo nedeljo obiskal tisti del Primorske, ki je bil na podlagi londonskega sporazuma o bivšem Svobodnem tržaškem ozemlju priključen v Jugoslaviji. Povsod je bil pristrčno pozdravljen, v Koprju in Bujah pa so mu podelili častno meščanstvo. Ob tej priložnosti je maršal Tito govoril na velikem zborovanju v Koprju, kjer se je na zgodovinskem Trgu revolucije zbrala ogromna množica več deset-tisoč prebivalcev mesta in okolice.

V svojem govoru se je predsednik Tito najprej dotaknil londonskega sporazuma ter govoril o možnostih za razvoj dobrih odnosov med Jugoslavijo in Italijo, pri tem pa med drugim poudaril: Da pa bi bili stiki čimboljši, bo mnogo odvisno tudi od vedenja, zlasti v teh krajih, v Trstu in v tem delu bivšega STO, kjer si je treba prizadevati, da se bomo ognili sleherni šovinistični in grobi mržnji in kampanji, ker to navadno samo zastruplja stike ne le na ožjem področju, marveč prehaja tudi na cele narode.

Govoreč o položaju Jugoslavije v mednarodnem pogledu je maršal Tito dejal, da to ni več tista Jugoslavija, kakršna je bila nekoč. Z enotnostjo svojega ljudstva ne glede na to, da živi v njej več narodnosti, s svojo čvrsto zavestjo, z žrtvami, ki jih je prispevala med vojno, in z naporom po vojni si je pridobila na svetu velik ugled, zlasti s svojo vztrajnostjo, da bi ohranila svojo neodvisnost in s svojo dosledno miroljubno politiko v boju za mir.

Ko je prešel na vprašanja zunanje politike, je Tito spregovoril o izboljšanju odnosov med Jugoslavijo in kominformskimi državami ter o s tem v zvezi pojavljajočih se mnenjih na Zapadu, da gre Jugoslavija spet po poti nazaj v vzhodni tabor. Poudaril je, da naj bo slehernemu jasno, da Jugoslavija ne more biti privesek nobene politike, da ima svoje gledišče in da zna sama presoditi, kaj je pravilno in kaj ni. Jugoslavija je aktivna neodvisna država na mednarodnem torišču in hoče biti činitelj, ki prispeva k pomirnosti, ne pa, ki s svojim satelitskim stališčem na strani tega ali onega bloka prispeva samo k zaostritvi.

Mendes - France govoril pred OZN tudi o Avstriji

Zavrnil je sovjetski predlog o evropski varnostni konferenci

Med svojim bivanjem v ZDA je francoski ministrski predsednik imel pomemben govor pred Generalno skupščino OZN. V njem je zavrnil nedavni sovjetski predlog o konferenci 23 držav za evropsko varnost ter mu prisodil izključni namen zavleči ratifikacijo pariških sklepov glede Zapadne Nemčije. Na drugi strani pa je izrazil mnenje, da ne bi bila absolutno zavrgljiva zamisel sličnega obrambnega sistema na Vzhodu, kakršnega je skoval Zapad, če bi tudi v njem bila enaka omejitvena določila glede oborožitve.

Maršal Tito je govoril tudi o sovjetskem predlogu za sklicanje evropske konference in pri tem izjavil, da je ideja sama res dobra zlasti z ozirom na dejstvo, da je ravno Sovjetska zveza prva sprožila vprašanje sestanka 23 dežel in ne samo štirih velesil, da pa je način sklicevanja negativen, ker je za tako veliko stvar potrebno mnogo priprav, zaradi česar se je Jugoslavija pod takimi pogoji ne more udeležiti. »Zelet pa bi, da tu ne bi šli tako daleč, da bi onemogočili tudi v prihodnje uresničitev te ideje, ki jo je sprožila Sovjetska zveza in da bi zares sklicali konferenco s širšim in po možnosti najširšim krogom evropskih dežel. Mi tako gledamo na stvari in govorimo odkrito. Prav tako pa pravimo tudi tistim na Zapadu, da sleherni snovanje vojaških formacij in blokov ne zboljša položaja, kakor mislijo nekateri, ki gledajo na obravnavanje svetovnih problemov skozi prizmo svojih topov, atomskih bomb, namesto da bi na miren način začeli pogajanja.«

Tudi Jugoslavija ne bo sodelovala na konferenci

Ker so malone vse zapadne države odklonilno odgovorile na sovjetski konferenčni predlog, je možno, da se bo konferenca ob izključni udeležbi držav vzhodnega bloka vendarle vršila. To bi pomenilo nastanek vzhodnega protiuteža proti Atlantskemu paktu in zapadnoevropski obrambni skupnosti, zasnovani s prenovljenim Bruseljskim paktom.

Na sovjetsko noto je odgovorila odklonilno tudi vlada FLR Jugoslavije, ki zamisel o taki konferenci sicer pozdravlja, vendar poudarja, da je bil prekratek rok za njeno sklicanje. Jugoslavija bi se mogla udeležiti le take konference, na kateri bi sodelovala zares večina evropskih držav.

Proti zavračanju sovjetskega predloga je zavzel stališče predsednik zapadno-nemške socialdemokratske stranke Erich Ollenhauer, ki je ostro kritiziral tudi Mendesov govor pred OZN. Snovanje vzhodne »obrambne skupnosti« bi nujno ovekovečilo razcepitev Nemčije.

O potrebah našega ljudstva ne smejo odločati šovinisti

Pozornemu opazovalcu ni moglo ostati prikrito, da se v zadnjem času spet skušajo riniti na površje šovinistični clemenci, ki se s sedanjo ureditvijo dvojezičnega šolstva nočejo sprijazniti in ki trdovratno iščejo vsemogoče pretveze in priložnosti, da bi okrnili slovenskemu jeziku domovinsko pravico še v šolah, ki so pravzaprav edino javnopravno področje, kjer so jezikovne pravice slovenskega ljudstva na Koroškem vsaj do neke mere več ali manj upoštewane.

V poročilu o podjunskega sestanku OVP-jevskih prvakov v začetku tega meseca je Volkszeitung samo mimogrede omenila, da so tudi »temeljito obravnavali šolsko vprašanje«. Kaj so o tem konkretno govorili in kakšne načrte so kovali, javnosti sicer ni bilo povedano, toda ob dejstvu, da so imeli glavno besedo splošni znani nasprotniki dvojezičnega šolstva, niti ni bila potrebna podrobna objasnitev. V svojem zakotnem glasilu »Allgemeine Bauernzeitung«, v katerem v zadnjem času najraje izživljajo svoje šovinistične nagone, pa so itak v posebnem uvodniku zajahali atako proti dvojezičnem pouku.

Nič novega ni, da ima ta krog koroških OVP-jevcev pri »neodvisnem« tisku v Salzburgu in Grazu najbolj vnete pomagače in najzvestejše sekundante vedno takrat, kada hočejo dati poseben poudarek svojemu rovarjenju proti tako osnovnim demokratičnim načelom kot je načelo jezikovne enakopravnosti vsaj v šolah na področju, ki je skupna domovina dveh narodov. Pri teh krogih so dobili pobudo in podporo tudi nestrpnosti, ki so pred nedavnim v Beljaku in Vrbi zahtevali ukinitvev pouka slovenščine.

Na tem mestu niti ni potrebno ugibati o tem, ali in zakaj so ti krogi prejšnji teden poverili nalogo, da sproži koroško šolsko vprašanje in dunajskem parlamentu, prav zastopniku one stranke, ki je v vidnem razsulu. Na tozadevno VdU-jevsko vprašanje je novi prosvetni minister dr. Drimmel vsekakor odgovoril ter pri tem napovedal, da bo obiskal Koroško ter da bo ob tej priložnosti skušal priti do sporazumne koncisne rešitve.

Ne glede na to, da uporabljajo ministri včasih zelo učene besede, o katerih je težko reči, kaj hočejo z njimi povedati, bo moral novi prosvetni minister ob svojem napovedanem obisku na Koroškem v primeru, da bodo govorili tudi o dvojezičnem šolstvu, bolj točno in razumljivo povedati in pokazati predvsem, kaj si predstavlja pod sporazumnim reševanjem koroškega šolskega vprašanja. Naše ljudstvo je namreč mnenja, da šovinisti v vrstah koroške OVP ne morejo biti partnerji pri sporazumevanju o stvareh, ki se tičejo narodnostnih potreb in zahtev našega ljudstva, marveč da bo ministroma naloga predvsem ta, da v interesu mirnega in enakopravnega sožitja obeh narodov na Koroškem in v duhu tozadevnih izjav odgovornih avstrijskih državnikov na Dunaju in Koroški poskrbi predvsem za dosledno izvajanje obstoječe in veljavne odredbe o dvojezičnem šolstvu, oziroma da omogoči, v kolikor smatra, da je treba določbe te odredbe tudi v zveznem merilu zakonito zasidirati, takšen zakon, ki bo upošteval vse tiste vidike, ki so bili s strani predstavnikov koroških Slovencev ustmeno in pismeno temeljito iznešeni že njegovemu predhodniku.

no konferenco po ratifikaciji pariških sklepov, ki bo predvidoma v prihodnji pomladi izvedena. Kot termin za tako konferenco je predlagal mesec maj 1955.

Andrej Višinski umrl

Na poti iz svojega stanovanja k zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku se je minuli ponedeljek predpoldne sovjetski namestnik zunanjega ministra in šef sovjetske delegacije pri OZN Andrej Višinski nenadoma zgrudil. Zanesli so ga nazaj v stanovanje, kjer je ob zdravnikovi navzočnosti preminul zaradi srčne kapi.

Predsednik Generalne skupščine Združenih narodov Van Kleffens je njeno zasedanje takoj prekinil, čim je dospela vest o smrti Višinskega, ki jo je sporočil delegatom. Pozneje pa je sklical posebno sejo, ki je bila posvečena spominu umrlega šefa sovjetske delegacije.

Z Višinskim je zgubila Sovjetska zveza enega izmed svojih najbolj zmognih politikov in diplomatov. Kakor poročajo iz Moskve, je bil sestavljen poseben odbor, ki bo odgovoren za pogreb Višinskega, katerega krsto bodo prepeljali v domovino.

Zaenkrat bo provizorično prevzel mesto šefa sovjetske delegacije pri Združenih narodih sovjetski veleposlanik v Londonu Jakob Malik. Največ izgledov postati naslednik Višinskega pa imata namestnika zunanjega ministra Gromiko in Zorin.

Andrej Januarjevič Višinski je umrl v 71. letu starosti. Rodil se je v Odesi. Po pravnem študiju se je 1902. leta pridružil ruskim socialnim demokratom, 1920. leta pa je postal član KP ZSSR. Bil je dalje časa profesor za pravne vede na moskovski univerzi, najbolj znano pa je postalo njegovo ime, ko je kot državni pravdnik zastopal sovjetsko vlado v velikih procesih proti trockistom v letih 1934 do 1938. Leta 1940 je postal namestnik zunanjega ministra, od leta 1949 do Stalinove smrti leta 1953 pa je bil zunanji minister Sovjetske zveze. Tedaj je zunanje ministrstvo spet prevzel Molotov, Višinski pa se je v položaju namestnika zunanjega ministra preselil v New York kot stalni šef sovjetske delegacije pri Organizaciji združenih narodov.

Z naraščanjem števila svetovnega prebivalstva raste tudi zaskrbljenost, kako bo mogoče preskrbeti prehrano za vse ljudi

Dejstvo, da število prebivalcev na svetu danes zelo hitro narašča, je za mnoge znanstvenike prav zanimivo področje za njihova raziskovanja in proučevanja, ki dajejo zanimive poglede na razvoj človeštva. Angleški sociolog J. Huxley na primer je o naraščanju človeštva objavil podatke, iz katerih je razvidno, kako se je število ljudi na svetu spreminjalo v teku tisočletij. Okoli 6000 let pred našim štetjem je štela zemlja po računih zgodovinarjev kakih 10 milijonov ljudi, medtem ko jih je kakih dva in pol tisoč let živelo na našem planetu že okoli 20 do 40 milijonov. 500 let pred našim štetjem je znalo prebivalstvo vsega sveta približno 100 milijonov. V 17. stoletju je kljub razsajanju raznih nalezljivih bolezni, predvsem kuge, doseglo pol milijarde ter se do 19. stoletja dvignilo že čez eno milijardo. Zadnjih 150 let pa je zadostovalo, da je število do danes naraslo na dve in pol milijarde.

Hkrati z naraščanjem števila svetovnega prebivalstva pa raste tudi zaskrbljenost, kako bo ob takem napredovanju v bodoče s prehrano in si mnogi sociologi in zgodovinarji zaskrbljeno zastavljajo vprašanje, kako dolgo bo zemlja lahko še redila nenehno naraščajoče prebivalstvo. Izračunali so, da naraste danes prebivalstvo vsega sveta vsako leto približno za 1 odstotek ali z drugimi besedami za 25 milijonov ljudi na leto. Preračunano na dan bi se reklo, da ima naša zemlja vsak dan za približno 70.000 prebivalcev več, to je za kakih 10.000 ljudi več, kot jih danes šteje Celovec.

Na vprašanje, do kakšne višine se prebivalstvo lahko še pomnoži, ne da bi mu bilo treba umirati za lakoto, odgovarjajo znanstveniki na razne načine. Že leta 1890 je Ravenstein na nekem zborovanju znanstvenikov izjavil, da je na svetu kruha k večjemu za pičlih 6 milijard ljudi. Osem let pozneje je nemški učenjak Fircks izračunal, da bo zemlja lahko prehranjevala 7.800 milijonov ljudi, medtem ko je bil Balod še leta 1912 mnenja, da na svetu ni več prostora kot za 2.333 milijonov (za podlago svojim računom je vzel razmere v Ameriki, kar seveda ne odgovarja položaju v Evropi, saj je istega leta na podlagi razmer v Nemčiji dognal, da bo zemlja lahko preživljala 5.600 milijonov). Do najvišjega števila je prišel nemški zemljepisec A. Penck, ki je pro-

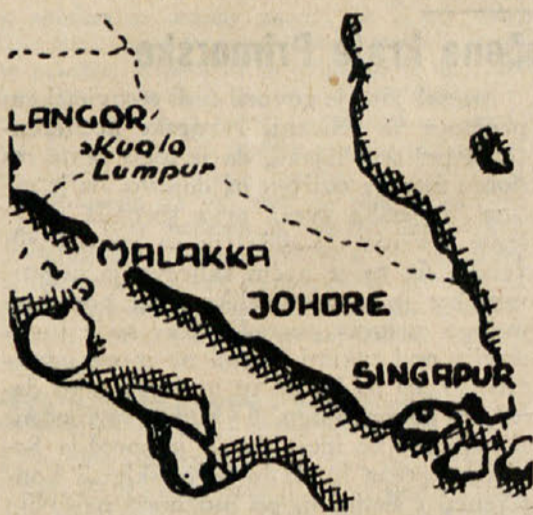
učil kmetijske razmere po vsem svetu ter ob upoštevanju različnih podnebij izračunal, da bi lahko živelo na svetu skoraj 16 milijard ljudi, izmed katerih pa da bi bilo spodobno življenje zagotovljeno samo 7.700 milijonom. Do podobnih dognanj je prišel tudi ameriški kemik Rochow, ki je pri svojih računih upošteval razne možnosti tehničnega razvoja.

Značilnost, da postavljajo znanstveniki iz novejših dob število prebivalstva, ki

ga zemlja lahko redi, vedno višje, dokazuje, da človeštvo ob nenehnem napredovanju vedno spet najde tudi nove vire za preživljanje, da pač razvoj znanosti in tehnike mnogo doprinaša tudi pri zagotovitvi prehrane. Pri današnjem številu svetovnega prebivalstva se nam torej še ni treba bati, da nas naša mati zemlja ne bi mogla več prehraniti, kajti v sebi skriva še mnoge življenske vire, ki jih človeštvo danes vsepremalo izkorišča.

SINGAPUR — „ključ do Malaje“ ali „Gibraltar vzhoda“

Singapur, ki ga imenujejo »ključ do Malaje«, leži na malem obrežnem otoku ob Malaškem prelivu, kjer na površini 572 kvadratnih kilometrov živi okoli 1 milijon in 100 tisoč prebivalcev. Prav tako pa nosi Singapur popolnoma upravičeno tudi naziv »Gibraltar vzhoda«, saj je glavna britanska postojanka na pragu Tihega oceana in hkrati križišče trgovskih poti med Indijo, Kitajsko, Japonsko in Avstralijo. Za današnje razmere pa je še posebnega pomena njegova strateška lega kot važno pomorsko in zračno oporišče za Daljni vzhod.

Ko listamo po zgodovini tega danes tako važnega otoka in mesta, vidimo, da je bil Singapur v 13. in 14. stoletju samostojno mesto in je šele leta 1824 prešel v angleško posest in nekaj kasneje postal posebna kronska kolonija. Danes je tudi v Singapuru guverner, ki predstavlja kralja ter hkrati z 22 člani tvori zakonodajni svet.

Prebivalstvo, ki šteje, kakor že zgoraj

omenjeno, 1.100.000 oseb, se po narodnosti deli približno tako: 78 odstotkov Kitajcev, 12 odstotkov Malajcev, 8 odstotkov Indijcev in 2 odstotka Evropejcev. Sploh je videti v tem mestu in na tem otoku ljudi iz skoraj vseh kotov zemlje, ki jih je semkaj pritegnilo procvitajoče gospodarstvo. Napredek v Singapuru je zdaj namreč večji kot kjer koli drugje v jugovzhodni Aziji in je posebno gospodarski del v najlepšem razvoju. Govori se, da je Singapur edini kraj, ki sploh ne pozna brezposelnosti. Za primer krize imajo namreč pripravljen obširen načrt za prešolanje nespecializiranih delavcev za specializirane poklice.

Zelo razvita je gradbena dejavnost, ker je v Singapuru zlasti pereče stanovanjsko vprašanje. Povprečno vsak teden namreč zaznamujejo skoraj 650 rojstev več kot primerov smrti in je tamkajšnja številka umrljivosti — 11 na 1000 — za tropske kraje zelo neznatna. Da bi odpomogli pomanjkanju stanovanj, je v teku obširna gradnja stanovanjskih objektov. Tako je na primer v singapurškem predmestju Tiong Bahru na desetine novih stanovanjskih blokov, zgrajenih po skandinavskem vzoru, le z razliko, da se tukaj z modernimi sredstvi borijo proti vročini in ne proti mrazu, kot na severu. V teku je tudi obširna modernizacija mesta ter je bila osnovana posebna ustanova z imenom »Singapore Improvement Trust«, katera si je zastavila veliko nalogo, da pod nadzorstvom vlade polagoma preseli stanovalce iz bednih mestnih četrti v nova, zdrava stanovanja.

Na gospodarskem področju je Singapur znan predvsem po naslednjih proizvodih: sladki krompir, maniok (rastlina iz katere pridobivajo posebno vrsto kav-

Na Gradiščanskem bodo odkrili spomenik Jugoslovanom

Iz Dunaja poroča Tanjug, da so v Frauenkirchenu na Gradiščanskem postavili velik marmornat spomenik Zveze Borcev Jugoslavije v spomin na vojne ujetnike in civilne internirance iz Srbije in Črne gore, ki so med prvo svetovno vojno pomrli v tamošnjem ujetniškem taborišču. Spomenik bo prihodnjo nedeljo svečano odkrila delegacija Zveze borcev Jugoslavije.

čuka, pa tudi neko moko), sladkorni trs, kavčuk, ananas, kokosovi orehi. Za izvoz pridejo v poštev kavčuk, cin, bombažne tekstilije in kopra, uvažati pa mora bencin, riž, tekoča goriva in nebombažne tekstilije. Poleg tega ima tudi nekaj topilnic za malajski kositer, pristanišče pa služi kot izvozna luka za malajski kavčuk, kositer, kopro in druge tropske proizvode. Omembe vredne so tudi singapurške ladjedelnice.

Razmere v Singapuru se zadnja leta znatno spreminjajo in ima Singapur danes na primer že svojo lastno univerzo, ki jo obiskuje okoli 1000 slušateljev iz vseh delov Malaje ter vseh najrazličnejših ras in spolov. Tudi načrti za uvedbo splošne volilne pravice so že dobro napredovali, na političnem področju pa rešujejo vprašanje politične povezave med Singapurjem in Malajsko federacijo, kar smatrajo za enega izmed najvažnejših problemov, ki jih bo treba še rešiti. Bližnja bodočnost bo pokazala, če bo singapurška vlada tudi pri reševanju tega vprašanja imela tako posrečeno roko kot pri reševanju gospodarskih problemov.

Pred razgovori o tržaški luki

Kakor poročajo tiskovne službe, name-rava italijanska vlada sklicati konferenco o tržaški luki še letos ali v začetku prihodnjega leta. Konference se bodo udeležile vse države, ki so zainteresirane na ureditvi tega vprašanja, med njimi tudi Avstrija in Jugoslavija. Omenjena konferenca je predvidena že po italijanski mirovni pogodbi, o njeni potrebi pa je bilo govora zlasti tudi v jugoslovansko-italijanskem sporazumu o Trstu.

Otvoritev tovarne glinice in aluminija v Kidričevem

Minulo nedeljo je bila svečana otvoritev ogromne tovarne glinice in aluminija v Kidričevem. Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS tov. Marijan Breclj je tovarno, ki upravičeno nosi ime Borisa Kidriča, saj je njen nastanek in razvoj tesno povezan z njegovim neposrednim delom, slovesno izročil svojemu namenu.

Sredi igličastih gozdov med Mariborom in Ptujem je zraslo pravcato novo tovarniško mesto. V mogočnih železobetonskih objektih lahko zaslutiš veličastno pesem dela, uma in dlani, človeka in stroja. Pravzaprav je v tej veliki tovarni videti le tu in tam kakega delavca, čeprav zaposluje okoli 100 ljudi. Ves proizvodni proces je mehaniziran, vendar je težak in zamotan proces, ki zahteva mnogo znanja in pazljivosti.

Ogromne vsote so investirane v prostrane tovarniške objekte in stroje. Toda že so se pričele obrestovati, ko je tovarna pričela proiz-

vajati prve bloke aluminija. Z zmogljivostjo sodobne tehnike drobijo, sušijo, mešajo in kuhajo boksit, dokler se ne spremeni delno v glinico in delno v srebrnkastosivi aluminij.

V elektrolizi že dela štirideset peči. Za prihodnjo pomlad pa računajo, da jih bo v obratu že osemdeset. Ves razvoj tovarne je odvisen od dobave električne energije. Ko bodo stekli agregati hidrocentrale v Vuhredu in termocentrale v Šoštanju, bo tovarni dana možnost edinstvenega vzpona. Tovarna bo zaenkrat proizvajala letno 45.000 ton glinice in 15.000 ton aluminija. Opremljena pa je za zmogljivost 90.000 ton glinice in 30.000 ton aluminija na leto, ko bo dovolj elektrike.

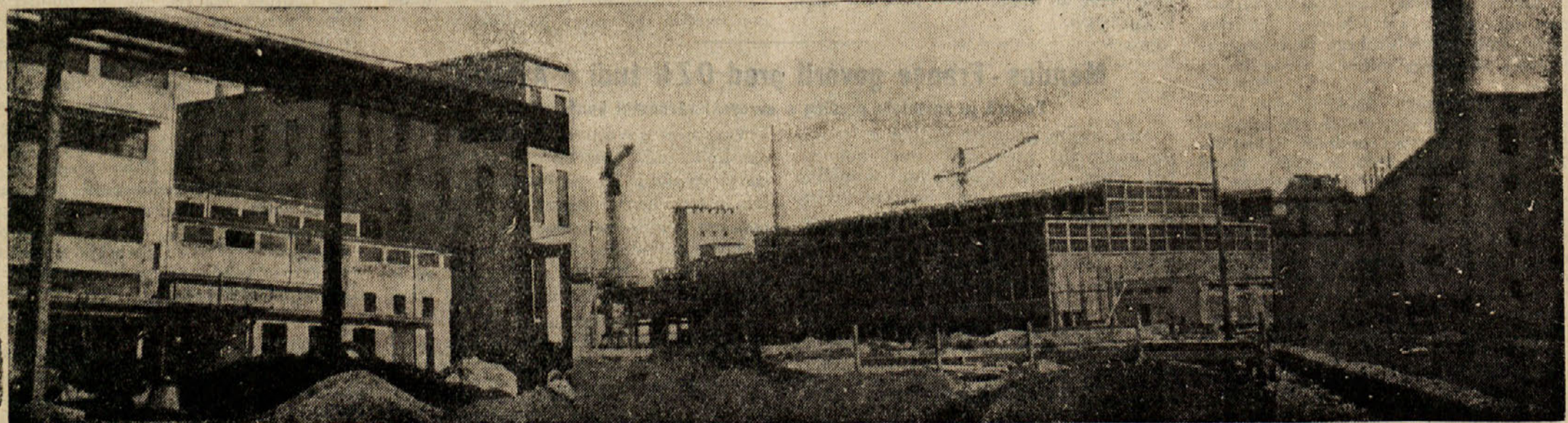
Za proizvodnjo 45.000 ton glinice in 15.000 ton aluminija bodo porabili na leto 120.000 ton boksita, 280.000 ton premoga in še okoli 18.000 ton drugih sirovin. Sto štirideset vagonov tega materiala je treba dnevno pripeljati in izprazniti. Ko bo tovarna

obratovala s polno zmogljivostjo, bodo porabili 350 milijonov kilovatnih ur električne energije letno.

Kidričevo se uvršča med temeljne kamne jugoslovanske industrializacije. Član Zveznega izvršnega sveta tov. Leskošek je naglasil tudi naslednji značilnosti nove tovarne. Dejal je, da ta tovarna zasluži ime bratstva in enotnosti, saj so jo pomagali graditi številni kolektivi industrijskih podjetij iz vse države. Hkrati pa je to podjetje glede na pomoč inozemskih podjetij in strokovnjakov tudi dokaz mednarodnega sodelovanja in mednarodne solidarnosti strokovnjakov.

Podroben opis impozantnega podjetja bi zahteval obširno razpravo. Eno še lahko omenimo, da tovarna zgledno skrbi za svoje delavce. Stanovanja so udobna in zdrava z velikimi balkoni zgrajena na razsežnem prostoru v prijetnem okolju. Ob cesti stoji zgradba z veliko dvorano, ki služi kulturnemu in družabnemu življenju v Kidričevem.

KIDRIČEVEM

Jugoslovanski državni ansambl „Kolo“ je osvojil Celovec

Zelo posrečena je bila odločitev kulturnega referata koroške deželne vlade, da je izkoristil priložnost gostovanja Jugoslovanskega državnega ansambla »Kolo« po Avstriji ter organiziral v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Jugoslavijo nastop te znamenite folklorne skupine tudi v Celovcu.

Malokdaj je bila velika slavnostna dvorana Delavske zbornice tako polno zasedena kakor prejšnji četrtek, ko je bila razprodana do zadnjega sedeža in se je mnogo navdušenih gledalcev zadovoljilo tudi s stojišči, samo da so mogli biti deležni izrednega kulturnega užitka, ki so ga nudili s svojo umetnostjo jugoslovanski gostje.

Narodni plesi jugoslovanskih narodov, njihove pesmi in melodije slove daleč naokrog ter imajo vsepovsod navdušene občudovalce, odkar jih talentirani ansambli v dovršeni obliki odkrivajo svetu na svojih gostovanjih in mednarodnih tekmovanjih.

Jugoslovanski državni ansambel »Kolo«, ki je gostoval tudi v mnogih mestih Zapadne Nemčije in je bil na mednarodnem tekmovanju narodnopisnih plesov v Londonu odlikovan s prvo nagrado, je na mah osvojil tudi celovško publiko in številne obiskovalce, ki so prišli tudi z naših krajev na prireditve v Celovec. Tokrat smo na Koroškem že v tretji v zadnjih letih imeli priložnost sodoživljati ta čudovito pisani svet svojevrstnih ritmov, melodij in gibov, ki se v raznolikosti in pestrosti barv, ornamentike in krojev narodnih noš zlivajo v slikovito zaokroženo celoto.

V devetnajstih nastopih so jugoslovanski gostje na celovškem večeru mojstrsko

razgrnili pred gledalci in poslušalci živopisni mozaik ljudskih plesov, melodij in noš, oblikovanih že v davni preteklosti, ki pa so, podedovani iz roda v rod, še danes živ običaj v različnih pokrajinah

zeninami in bogatim nakitom, tvoril v skoro neverjetni preciznosti vseh gest in gibov nadvse harmonično skladnost z orkestrom, sestavljenim iz godbenikov, ki prav tako odlično obvladajo motiviko

Srbije, Bosne, Dalmacije, Makedonije in med raznimi narodnostnimi skupinami na jugoslovanskem jugovzhodu. Nič ne bi bilo preobširno naštevati in opisovati posamezne programske točke in podrobno ocenjevati poedine nastope. Vendar naj zadostuje sumarična ugotovitev, da je plesni ansambel, v katerem je nastopalo nad štirideset plesalk in plesalcev ter pri tem zvrstilo pred dvorano blizu 500 različnih narodnih noš s prekrasnimi ve-

dom Porečan, ki je nedavno razstavljal tudi v Celovcu, tu predvsem svoje oljne slike, medtem ko ima na razstavi v Ljubljani 22 lesorezov in dva akvarela. Precej je tudi lesorezov slovitega Lobisserja. Da ne manjkajo dela Koliga, Boeckla, Wiegele-ta, Jungnickla ali Zunka itd., je samo po sebi umljivo. Med slikarji-akvarelisti je posebne omembe vreden Pepo Grabner, čeprav so razstavljene samo tri njegove slike.

Ni mogoče na odmerjenem prostoru dati vsaj kolikor tolikšen pregled razstave. Vsak, ki bo v prihodnjih dneh in tednih morda po katerem koli poslu potoval v Ljubljano, naj si jo ogleda. Na njej so zbrana res najboljša dela, ki zares najbolj predstavljajo sodobno koroško umetnost na področju grafike in njej bližnjega slikarstva.

Razstava koroške grafike v Ljubljani

V okviru prizadevanj za poglobitev kulturnih stikov med avstrijsko zvezo deželo Koroško in Ljudsko republiko Slovenijo je bil v zadnjem času storjen velik korak naprej. Že davno plodovitim gostovanjem na področju odrske umetnosti se je sedaj pridružila še težnja po medsebojnem spoznavanju in izmenjavi obojestranske likovne umetnosti. Prva tozadevna prireditev je razstava sodobne koroške grafike, ki je bila minulo soboto odprta v velikih dvoranah Moderne galerije v Ljubljani. Jutri, v soboto 27. t. m., pa bodo odprli tudi razstavo sodobne slovenske grafike v prostorih Deželnega muzeja v Celovcu.

Ob navzočnosti številnih predstavnikov javnega in zlasti kulturnega življenja obeh sosednih dežel — med njimi so bili avstrijski generalni konzul v Zagrebu dr. Krahl, kulturni referent koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Rudan, ravnatelj koroškega Deželnega muzeja dvorni svetnik dr. Moro in drugi — je po uvodnih besedah direktorja Moderne galerije v Ljubljani dr. Karla Dobide in po kratkem nagovoru dvornega svetnika dr. Rudana odprl razstavo predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar. Vsi trije govorniki so poudarili združevalno moč umetnosti, med katero je zlasti grafika poklicana, da na področju kul-

turnega in umetniškega življenja zbližuje med seboj narode sosedne, jih seznanja in utrjuje prijateljske vezi med njimi.

Gradivo za razstavo sodobne koroške grafike v Ljubljani je zbral koroški Deželni muzej, in uvod za katalog, ki so ga ob razstavi izdali, je napisala kustodinja Deželnega muzeja dr. Leopoldine Springschitz. Nalogo, urediti razstavo, pa je vzorno rešila ljubljanska »Moderna galerija«.

Na tej razstavi je zbranih 129 del tridesetih koroških umetnikov. Niso pa samo grafična, marveč tudi slikarska dela, saj se danes med obema panogama likovne umetnosti ne da nikjer potegniti jasna črta ločnica. Najmočnejše je zastopan Werner Berg, ro-

Pripravimo se na zimski šport:

Kondicijski trening smučarja in skakača

Čez kakšen dober mesec ali morda celo že prej bo zima spet klicala nas zimske športnike na plan. Treba bo, v kolikor tega nismo že storili, pregledati in pripraviti smuči ter ostalo opremo. A ne samo to. Premišljati moramo tudi, kako bi se lahko že sedaj usposobili za naš beli šport.

Začeli bomo vaditi v ta namen. Vse vaje pa, ki naj služijo izboljšanju telesnih sposobnosti, zlasti za športne podvige, imenujemo »kondicijski trening«.

Trening se mora opirati na naravno zmožnost celotnega organizma za prilagoditev športnim nalogam, ki ga čakajo. Organizem se prilagodi naporom, katerim ga izpostavljam, in hkrati tudi zboljša mnoge svoje funkcije, kakršne so delovanje pljuč, srca in krvnega obtoka, živčevja itd. Če mero napora postopoma večamo — in to je pri pravilnem treningu neobhodno — postane telo zelo hitro močnejše, bolj spretno in bolj vztrajno.

Krepkost, spretnost in vztrajnost telesa pa so pogoji — so »kondicija« — za vsakega športnika, predstavljajo in končno omogočajo doseči višek njegove osebne sposobnosti. Da velja to prav tako in predvsem tudi za smučarja in skakača, menda ni treba še posebej poudarjati.

Na kratko si oglejmo, kako je treba trenirati, kako si bomo praktično večali krepkost, spretnost in vztrajnost telesa. Osnovne sposobnosti najbolje dosežemo, če gojimo hojo po gozdu z gibkimi in dolgimi koraki, pri čemer dihamo počasi in globoko. Dnevni čas, ki ga za ta trening porabimo, bomo postopoma razširili od najprej 15 do končno 60 minut. Hkrati pa hojo po gozdu polagoma razvijemo v hojo s krajšimi v mesnimi teki.

gotovo tudi doprinesel k medsebojnemu spoznavanju in pravilnemu vrednotenju vezi med narodi sosedni. Škoda, da se gostje razen v Celovcu niso mogli ustavititi tudi še v drugih večjih koroških središčih, preden so nadaljevali svojo turnejo po ostali Avstriji.

Jugoslovanski umetniki obišejo bivšo cono „B“

V okviru enotedenske turnee po bivši coni B tržaškega ozemlja bodo najbolj znani jugoslovanski dramski, glasbeni in baletni umetniki nastopili v Kopru, Piranu, Škofijah, Izoli, Umagu in Bujah. Za zaključek turnee pa bodo umetniki, po številu 40, priredili posebne predstave za pripadnike vojske v Postojni in Ljubljani.

Na turneji po novo priključenih krajih bodo sodelovali dirigent Krešimir Baranović, operna pevca Aleksander Marinković in Branko Pivnicki, dramska umetnika Marija Crnobori in Branko Pleša, vsi iz Beograda, dalje Branka Dežman, Rudolf Francl, Emil Kutijaro, baletni par Sonja Kastl in Nenad Lhotka, vsi iz Zagreba ter iz Ljubljane Nada Vidmar, Vanda Gerlovič in Stane Sever. Turneje se bodo udeležili tudi umetniki iz sarajevskega in skopskega gledališča, razen njih pa tudi tercet pevcev makedonskih pesmi iz Skoplja, oktet zbora centralnega doma Jugoslovanske ljudske armade in folklorna skupina kulturno-umetniškega društva »Branko Cvetković« iz Beograda.

V Indiji bodo brali Cankarja

Nekatera dela velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja so s prevodi v razne jezike postala znana tudi drugim narodom. Sedaj pa poročajo iz Indije, da bo tam v kratkem izšel prevod znamenite Cankarjeve povesti »Hlapec Jernej in njegova pravica« v hindu-jeziku, ki je najbolj razširjen v Indiji. Prevod bo izšel s predgovorom o Cankarjevem pomenu v jugoslovanski literaturi, ki ga je napisal jugoslovanski književnik Cedomir Minderovič.

Veliko zanimanje za Jugoslavijo v Indiji se je odrazilo tudi na književnem večeru, posvečenem jugoslovanski poeziji, ki so ga pred kratkim priredili v osrednjem gledališču v velikem indijskem mestu Madras. Ob tej priložnosti so po Minderovičevem uvodnem predavanju o »Poteh jugoslovanske poezije« čitali v angleških prevodih med deli pomembnih jugoslovanskih pesnikov tudi pesmi največjega slovenskega pesnika — Franceta Prešerna.

mladim dekletam), sami pa bomo, kot kakšen maček na miš, prežali na vse sunke vozila ter jih skušali obvladati. Zahtevi po obdržanju ravnotežja v zimskošportnih panogah služijo kot trening v večji ali manjši meri še kolesarjenje, hoja po hoduljah, po vrvi ali ozkem robu itd.

V bistvu je skakaču potreben isti kondicijski trening kakor smučarju. Oba morata biti odporna in spretna. Vsak zase pa bo poudarjal pri treningu to delo, ki predvsem ustreza njegovi panogi. Skakač bo vrhu tega moral misliti še na zboljšanje telesne držbe. To si pridobi s posebnim treningom ob telovadbi na orodju in zlasti poleti s skoki v vodo (na noge!). Kjer pa take priložnosti manjkajo, odnosno ker sedaj jeseni ne bomo več skakali v vodo, odgovarjajo tudi sistematično gojene prostevaje (gimnastika), in sicer take, si stremijo za krepko razvitem, trdnim mišičevjem spodnjega trupa in nog ter sproščenim gornjim telesom.

Temelj kondicijskega treninga je sposobnost prilagoditi človeški organizem postopoma naraščajočim naporom. Temu dejstvu moramo podrediti način našega treninga — potem tudi ves naš trud za »kondicijo«, ko se bodo začele smučarske tekme, ne bo zaman!

K. M.

Odrezek 2 k nagradni seriji slik:
Ali poznaš ta domači kraj?

Slika predstavlja:

KOLENDAR

Petek, 26. november: Konrad
Sobota, 27. november: Virgilij, škof
Nedelja, 28. november: Gregorij III.
Ponedeljek, 29. november: Saturnin, škof
Torek, 30. november: Andrej, apostel
Sreda, 1. december: Marijan, muč.
Četrtek, 2. december: Bibijana, dev.

SPOMINSKI DNEVI

26. 11. 1800 Rojen pisatelj Anton Martin Slomšek na Slomu pri Ponikvah — 1942 Prvo zasedanje AVNOJ-a v Bihaču.
27. 11. 1943 Padel narodni heroj Ivo-Lola Ribar, sekretar CK SKOJ.
28. 11. 1805 Francozi so zasedli drugič Ljubljano in slovensko pokrajino — 1820 Rojen Friedrich Engels — 1943 Začetek teheranske konference — 1943 Prihod ameriške misije h Glavnemu štabu NOV in POJ.
29. 11. 1881 Umrli v Ljubljani politik in pisatelj dr. Janez Bleiweis — 1943 II. zasedanje AVNOJ-a v Jajcu — 1945 Razglašena Federativna Ljudska republika Jugoslavija — 1948 Umrli v Ljubljani pesnik dr. Igo Gruden.
30. 11. 1806 V uporu proti Turkom so Srbi zavzeli Beograd — 1943 Na II. zasedanju AVNOJ-a v Jajcu je bil na predlog slovenske delegacije podeljen tov. Josipu Broz-Titu naslov: maršal Jugoslavije.
1. 12. 1870 Sestanek slovenskih, hrvaških in srbskih politikov v Ljubljani — sestavili so takoimenovani „Ljubljanski program“ za združenje Jugoslovancev.
2. 12. 1860 Rojen France Grafenauer — 1942 Začetek atomskega veka — v univerzitetnih laboratorijih v Chicagu je uspel prvi poizkus z atomsko energijo.

Podravlje

V krogu sorodnikov in nekaterih znancev sta minuli teden v ponedeljek praznovala v gostilni pri Mačku v Podravljah svoje poročno slavo mlada človeka, ki sta ta dan sklenila zvezo za vse življenje. V Podravljah zato, ker je ženin Janjo Gabrijel oskrbnik na slovenski kmetijski šoli. Nevesto pa si je izbral v Lihopoljah v občini Vernberk ter je povedel v Podravlje kot svojo izvoljenko Tilko Ošovnikovo, p. d. Špavkovo hčerko. Tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer, je v imenu Zveze novoporočencema v kratkem nagovoru iskreno čestital ter njima izročil primerno in lepo poročno darilo. Mlademu zavednemu paru želimo mnogo sreče in lepega na skupni življenjski poti!

Kotmara ves

Minulo nedeljo so se zbrali v gostilni pri Pušniku v Št. Kandolfu številni svatje, sorodniki in znanci novoporočenega para. Mladi Pušnik, Gabrijel Močivnik, se je naenkrat odločil ter se je poročil. Nihče ni prej prav verjel v ta njegov korak, posebno pa še dekleta ne. Svojo izvoljenko si je izbral v žihpoljski občini v Dovčji vesi in sicer Hildo Lučovnikovo. Svojo ženo in mlado gospodinjico je povedel na svoj dom v Št. Kandolf. Kakor je ob takih primerih običajno, je bilo poročno slavo veselo, mnogo je bilo zabave, odigravale so se pri nas ukoreninjene ženitovanjske šege in navade in šele ob svitu drugega dne so se pričeli gostje razhajati. Mlademu paru čestitamo!

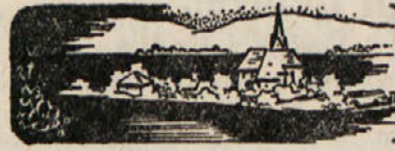
Grabštanj

Pri Aninem mostu se je pred nekaj dnevi primerila prometna nesreča, ki se je končala še dosti prizanesljivo. Kmečki sin Janez Frank iz Jadovca je na priklopnem vozu s traktorjem peljal deske iz žage v smeri proti Grabštanju. V bližini gostilne pri Aninem mostu je iz neznanega vzroka zašel s traktorjem čez cestno brežino, kjer se je traktor zakotalil kakih šest metrov po bregu navzdol. Franku je uspelo, da je skočil pravočasno s traktorja, njegovega spremljevalca Andreja Ogriša pa je vrglo s sedeža. Istočasno se je pripeljal s kolesom Karl Thonhanser iz Celovca na kraj nesreče ter se je zaletel med priklopni voz in traktor. Tudi njega je zaletelo preko brežine. Na srečo so vsi trije odnesli le lahke poškodbe, pač pa sta bila traktor in kolo močno poškodovana.

Ime in priimek:

Kraj in štev.:

Pošta:

Po naši zemlji

Gradili bodo vodovod za Pliberk in Libuče

Preskrba z zdravim pitno vodo je v Pliberku in Libučah že mnoga leta pereč problem. Vprašanje napeljave vodovoda izpod vznožja Pece iz Podrečnikovih vrelcev je bilo pogosto predmet razpravljanja med interesi ter v občinskih odborih v Pliberku in Libučah. Končno je,

kakor zagotavljajo, vendar uspelo prizadevanjem obeh občin, da so postavili skupen gradbeni načrt za vodovod in računajo, da bodo z deli lahko pričeli še v tem letu. Načrt je izdelal dipl. ing. Dirnböck. Stroški gradnje bodo predvidoma znašali okoli 3 milijone šilingov in jih bodo krili s pomočjo države in dežele.

Šmarjeta pri Pliberku

Kakor smo že takrat v Vestniku poročali, je nekega dne ob številnih letošnjih nevihtah tudi na Belšaku grozeče zagrnelo ter je udarila strela v gospodarsko poslopje pri p. d. Hutarju. V kratkem času je bilo gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša žrtev plamenov. Obupen je bil pogled na pogorišče in pred težko nalogo je stala družina z mladim gospodarjem. Toda pravi kmet ob nobeni nesreči ne obupa. Če mu na primer pobije toča pridelke, znova zarije v zemljo in poseje polje in spet vzkali seme in požene mlada rast — novo upanje za prihodnje leto. Če pa uniči požar poslopje, bo drugi dan spet na delu, da zgradi novo. In zares, tudi Hutar je takoj zavihal rokave, naročil mojstre in sicer zidarskega mojstra inženirja Alberta Glavarja iz Pliberka in tesarskega mojstra Gottfrieda Glavarja iz Libuč. Mojstra sta napravila načrte in poslala svoje izvežbane in pridne delavce na delo, kjer se je kot vedno tudi pri tej gradnji prav dobro izkazal polir Jožef Petrač. Pa tudi kmetje sosedje so v izdatni meri in po svojih močeh priskočili na pomoč. Vidno je rastlo novo poslopje kvišku in ob tej gradnji se je tudi izkazalo, kako koristna je nova cesta preko Šmarjeta na Belšak, ko je bilo mogoče navoziti gradivo s traktorjem v precejšnji višini na gorsko kmetijo.

Kmalu, proti pričakovanju, je bilo tako daleč, da so mogli pripeti pušljce na ostrešje nove zgradbe. Kakor je ob takih primerih že starodavna ukoreninjena navada, delavci in mojstri pušljce s primerno slovesnostjo zalijejo, ko, kakor pravijo, pijejo pušljce. Tako so tudi tale pušljce minuli petek zvečer pošteno in iz-

datno praznovali v gostoljubni Tomaževi hiši v Šmarjeti, tam kjer je doma mlada Hutarca. Sprostili so se ta večer po trudapolnem in uspešnem delu delavci in dolgo v noč so se ob dobri postrežbi ter najboljši volji prav dobro imeli.

Blato

Težka smrtna delovna nesreča se je minulo soboto popoldne primerila v Libižu nad vasjo Blato. Rešov sin, Anza Mlinar, je šel ta popoldne s konjsko vprego v Libiž po drva. Ko je naložil voz in peljal tovor, je po nesrečnem naključju prišel pod konje in voz. Nesrečni fant je utrpel težke poškodbe. S smrtnonevarnimi notranjimi poškodbami na pljučih in jetrih, so ponesrečenca še prepeljali v bolnišnico v Celovec. Čim so ga prenesli v bolnišnico je zadobljenim poškodbam podlegel. Razumljivo je, kako je ta težki, nepričakovani dogodek bridko prizadel Rešovo družino, ko je na tako tragičen način izgubila sina in v njim veliko pomoč v gospodarstvu. Vsi sosedje in okolišani globoko sočustvujejo z žalostno Rešovo družino in ji izrekajo odkrito sožalje!

V krogu sorodnikov in ožjih znancev, je bila minuli ponedeljek pri Božiču v Dobu prisrčna in vesela svatovščina. Čeprav je Božičeva Marta dalje časa oklevala in se ni hotela odločiti za nobenega izmed številnih snubecev, se je vendarle udala, ko je prišel pravi, namreč Ignacij Krevc, p. d. Obermanov na Blatu. Ignacij je poštni nameščenelec ter je kot pismo-voja večkrat zašel v Božičevo hišo in tako se je vnela ljubezen, ki sta ji ta dan dala pečat za vse življenje. Mladi ženin je svojo izvoljenko povedel na svoj dom k Obermanu na Blato. Čestitamo!

Razne vesti iz Koroške

Čevljarska tvrdka Kristof Neuner v Celovcu je minuli teden izgotovila trimilijonski par čeljev po vojni. Tvrdka Neuner zaposluje v svoji čevljarski delavnici in v obeh tvornicah za usnje v Celovcu in Lienzu domalega 700 delojemalcev, med temi znatno število mladoletnih delavcev in delavk. Dnevno proizvajajo povprečno 2000 parov čeljev.

Pri opaževanju neke hale je Jakob Schneider iz Dul pri Šmarjeti padel kakih štiri metre globoko na tla. Pri padcu je utrpel prelom lobanje ter podočnice in notranje poškodbe. Ponesrečenega delavca so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Pri spravljanju lesa se je kot paznik zaposleni Jožef Korejman iz Bistrice v Rožu občutno ponesrečil. Ko je za trenutek prezrl prihod enega hloda, ga je ta zadela, pri čemer je utrpel dvojen prelom stegna.

Na Ponikvi pri Pliberku je triletni fantek Friderik Pavlič strmoglavil s skednja v betonsko shrambo za krmo. Deček je zletel nekaj metrov globoko, vendar je na srečo utrpel le odrgnenje kože in udarce po telesu. Otroka so spravili v bolnišnico za otroke v Celovec.

Na cesti med Brnco in Maloščami se je kmečki sin Janez Popolari iz Spodnjih Tehanč ponesrečil s svojim motornim kolesom. Tik pred njim je preko ceste prihitela srna in ker je ni hotel povoziti, je hitro pritisnil na zavoro. Kolo je zdrsnilo na kup cestnega gramoza, pri čemer je kolesar strmoglavil na cesto. Pri padcu si je zlomil desno roko in si poškodoval obraz ter so ga morali prepeljati v bolnišnico v Beljak.

V tovarni na Reberci se je minuli torek primerila težka delovna nezgoda. Pomožni delavec Anton Rigelnik je bil zaposlen z izkladanjem tovarniškega vozička, med-

OPOZORILO

Opozarjamo, da je bila v Beljaku Kolodvorska cesta 7 (dvoriščna stavba hotela Moser), odprta okrajna pisarna naših centralnih slovenskih organizacij, kjer bo uradoval zastopnik Slovenske prosvetne zveze, Zveze slovenskih združenj, Zveze slovenskih izseljencev in drugih. Nanj se lahko obračate v vseh kulturnih, gospodarskih in pravnih zadevah.

Uradne ure v beljaški pisarni so od ponedeljka do petka od 8. do 12. ure in od 14.—18. ure ter v sobotah od 8.—12. ure.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Ob pričetku zimske sezone priredi Slovenska prosvetna zveza okrajna posvetovanja slovenskih prosvetnih društev, katerih se lahko udeleži vsak prosvetaš, vsako društvo pa naj pošlje svojega predsednika in tajnika ali vsaj po dva zastopnika. Posvetovanja bodo:

za okraj Beljak

v soboto, dne 27. novembra 1954 ob 9. uri v Beljaku v pisarni, Kolodvorska cesta 7 (dvor. stavba hotela Moser);

za okraj Celovec

v nedeljo, dne 28. novembra 1954 ob 9. uri v Celovcu, pisarna Slovenske prosvetne zveze, Gasometergasse 10.

Zveza slovenske mladine naznanja

Deželni mladinski urad bo priredil v četrtek, dne 2. decembra 1954, ob 19.30 uri v srednji dvorani Doma glasbe

skioptično predavanje

o pokrajinah srednjega Vzhoda. Predaval bo ing. Willi Sereinig, ki je minulo leto to področje prepotoval. Za brezplačne vstopnice, ki se dobijo pri Deželnem mladinskem referatu za Koroško, se zglasite pri tajniku ZSM v Celovcu, Gasometerg. 10.

OBVESTILO

Zveze koroških partizanov

Glavni odbor Zveze koroških partizanov obvešča vse one, ki prejemajo invalidnino, da se odslej obračajo v vseh zadevah, ki se tičejo invalidnine, neposredno na tov. Andreja Mohorja v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Gasometergasse 10, vhod na vogalu Wulfengasse.

Osebnost se je mogoče zglasiti vsak dan od 8 do 12 in od 14.30 do 17 ure, razen nedeljah in sredek.

Karl P r u š n i k l. r., predsednik

Naročniki in bralci pozor!

Tudi letos vam hočemo omogočiti, da z objavo v Slovenskem vestniku voščite svojim znancem in prijateljem za božične in novoletne praznike. Poslužite se v ta namen naslednje naročilnice, ki jo izpolnjeno pošljite najkasneje do 15. decembra 1954 na naslov: Slovenski vestnik, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Za navadno velikost objave znaša cena 10 šil. Seveda pa lahko naročite tudi večjo, na primer dvakratno, trikratno ali večkratno velikost objave, katere cena bo temu primer- no višja. Za trikratno ali večkratno velikost objave lahko naročite poleg imena in naslova tudi še dodatno besedilo voščila.

Ne zamudite roka za vpošiljanje naročilnic!

Naročilnica

Ime:

Poklic:

Kraj bivališča:

Želim:

navadno, dvakratno, kratno velikost objave*)

Dodatno besedilo:

*) Nezahtevano prebrati.

tem pa je pridrvel drugi voziček ter ga je podrl na tla. Ponesrečeni delavec je utrpel poškodbe na rebrih, prsnem košu in ledvenem vretencu. Rigelnika so prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Minuli teden se je na Koroškem primerilo 83 prometnih nesreč. Pri teh nezgodah je bilo 54 oseb poškodovanih in 2 sta se smrtno ponesrečili.

Praptica ni mogla letati po zraku

Kar nekako samo po sebi umevno se nam danes zdi, da mora ptica letati po zraku, ker ima pač krila in lahke, votle kosti. Vendar pa praptica še ni bila tako razvita, da bi mogla letati po zraku, ker ji je manjkala nastavek na prsni kosti.

Profesor de Beer, predsednik zoološkega oddelka angleškega društva za pospeševanje znanosti, je na letošnjem občnem zboru društva poročal, da praptica (znanstveno jo imenujejo »*Ahäopteryx*«) ni imela močnih trebušnih mišic, kakršne imajo druge ptice, da lahko letajo. Ko so pred devetdesetimi leti našli v kosu apnenca fosilije, okamenine praptice, so znanstveniki domnevali, da imajo v rokavah vez med pticami in plazilci. Rebra praptice kažejo še vse znake plazilca, peroti pa že ima ptičje.

Takratni znanstveniki so se vsekakor že ukvarjali z vprašanjem, ali je praptica kdaj pa kdaj tudi letala oziroma plavala po zraku. Proučevanja v tej smeri pa so kmalu opustili, ker so spoznali, da so brezuspešna. Na okamenelih ostankih praptice manjka namreč prsna kost. Samo po njeni obliki pa bi bili lahko sklepali, ali

je bila dovolj velika, da bi držala ustrezne mišice, ki bi omogočale praptici letanje po zraku.

Profesor de Beer pa se je še nadalje ukvarjal s to 150 milijonov let staro skrivnostjo. Z ultravioletnimi žarki je ugotovil, da je na fosilih na mestu, kjer bi se morala držati prsna kost, res odlomljena koščena snov. To je utemeljevalo domnevo, da morajo biti ostanki odlomljene kosti ohranjeni v grudi apnenca, v kateri so našli fosilije. S tenkimi iglami je raziskovalec razgrel apnenec, spet uporabljal ultravioletne in rentgenske žarke in res našel manjkajočo prsno kost. Ni ma pa za letalce značilnega sulčastega nastavka, na katerega bi morale biti priručne mišice. Zato prof. de Beer pravi, da je praptica samo kdaj pa kdaj zaplavala po zraku, letati pa da ni mogla. Morala se je spustiti s kakega griča ali pa drevesa, sama pa se s tal ni mogla dvigniti.

To domnevo so potrdile še nadaljne raziskave. Preiskava možgan je dala potrdilo, da tudi center za ravnotežje ni bil tobro razvit.

Hladilniki niso več potrebni

Seveda tam, kjer imajo novo posebno napravo, ki služi shrambi hitro pokvarljivih hranilnih snovi. Naprava, ki jo je izdelalo neko nemško podjetje, je namenjena gospodinjam. Predstavlja jo steklena, neprodušna zaprta posoda, v katero gospodinja spravi hrano. Potem pa s posebno napravo izsesa iz posode ves zrak. V brezračni posodi se hrana dolgo časa ne pokvari in ostane dolgo sveža. S tem so hladilniki izgubili na pomenu.

Hotel na morskem dnu

Ste že kdaj prenočili v »hotelu na morskem dnu«? Če ne, se napotite v Emmeloord, kjer stoji lep nov hotel z gledališko dvorano na velikem trgu, okrog nje pa so trgovine, banka in kino. Vse to je središče mesteca, v katerem nobena opeka, nobeno drevo in nobena ulica ni stara več kakor nekaj let. Še pred desetimi leti se je namreč razprostiralo tu morje, Zuidersko morje, ki ga Holanci hočejo v etapah osušiti. Emmeloord leži pet metrov pod morsk gladino in tako lahko hotelir po pravici trdi, da stoji njegov hotel na morskem dnu.

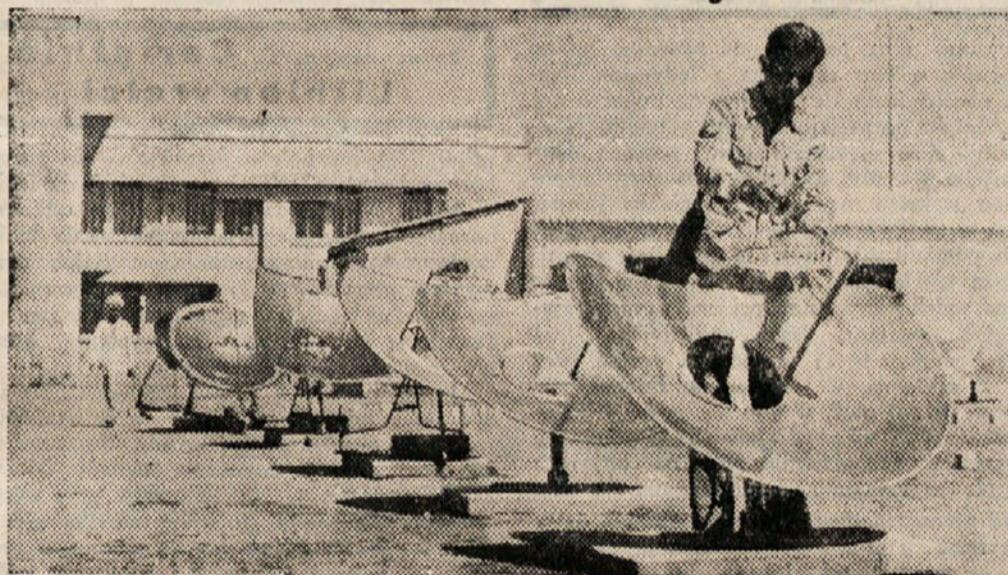
„Črni hudič“ s svetilko

Neki kalifornijski ribič je imel izredno srečo. Iz globine kakih 1000 m je namreč potegnil tropično ribico, znano med naravoslovci pod imenom »črni hudič«. Naravoslovci se za to ribico posebno zanimajo. »Črni hudič«, ki ga je ujel ribič pred San Diegom, je dolg kakih 12 cm in torej največji, kar so jih kdajkoli ujeli. Kakor vse ribe te vrste, je bila tudi ta samica, hkrati pa par. Samostojno življe-

nje živi namreč samo samica. Samec je dolg samo dva do tri cm in brž ko doraste, se prisese na samico, s katero se popolnoma zraste. Končno imata zraščena samec in samica celo skupni krvni obtok in samec je samo še čuden podaljšek na telesu samice.

»Črni hudič« lahko žive samo globoko v morju, kjer je popolna tema. Samice imajo na čelu svetilko, paličico, dolgo približno kakor vžigalica s svetlikajočo se glavico. S to svetilko privabljajo svoj plen, manjše ribice, ki priplavajo naravnost v gobec te čudne morske živali.

Sončni kuhalniki v Indiji

Britanski znanstvenik A. L. Gardner, ki živi kot svetovalec UNESCO v Indiji, je prišel na idejo, da bi se tam dala ekonomsko izkoristiti jakost sončnih žarkov. Izdelal je načrt posebnega kuhalnika, ki izkorišča sončno energijo. Take sončne kuhalnike kaže naša slika na neki razstavi v New Delhiju. Pravijo, da indijski ministrski predsednik Nehru že uporablja tak sončni kuhalik. (AND)

Ogrevanje tal z elektriko

Ogrevanje prostorov z elektriko se vse bolj uveljavlja, saj ima velike prednosti pred drugimi načini ogrevanja. Posebno uspešno je ogrevanje tal z elektriko.

Osnova električnega talnega ogrevanja je zelo enostavna: v tla vgradijo električni prevodnik, žico oz. kabel, ki električno energijo spreminja v toploto. Prostor tako iz tal ven ogrevajo. Tudi praktična izvedba ni težavna. S svincem ali bakramo prevlečeni električni grelni vodnik položijo ali potegnejo v cevasto aluminijasto ohišje. Vse to pa zalijejo z betonom ali s podobno snovjo. Za enakomeren odvod in enakomerno porazdelitev toplote služi kovinska mreža, narejena iz pločevine tako, da vanjo vsekakor vzporedne vrste zarez, pločevino pa nato nategnejo prečno na zareze. Iz zarez nastanejo rombične luknje in pločevina dobi videz žične mreže.

Celotna naprava ima seveda samo delno regulacijo s pomočjo termostатов. Pri določeni doseženi temperaturi se ogrevanje samo prekine.

Takšen način ogrevanja ima seveda velike splošnogospodarske prednosti, zlasti v krajih, kjer je električne energije dovolj. Poslopja lahko ogrevajo z nočnim tokom, saj se toplotna energija nabira v tleh in stenah. Namestitev je enostavnejša, cenejša in hitrejša kot na priliko namestitev parne kurjave. Vzdrževanje in popravila zahtevajo manj stroškov, kurivo — električni tok — je morda nekoliko dražje od premoga, vendar pa so ostali pogoji tako ugodni, da na splošno lahko rečemo — električno talno ogrevanje je bolj ekonomično od vsakega drugega, posebno tam, kjer morajo biti prostori topli noč in dan, na primer v bolnišnicah.

O sporazumevanju živali med seboj

Živali se sporazumevajo na razne načine: z glasom, kretnjami telesa, dotikom, duhom, naježenjem dlake in podobno. Pri živalih, ki se sporazumevajo z glasom, slišimo več modulacij glasu, s katerimi izražajo različna razpoloženja: veselje, žalost, jezo itd. Vesel pes laja, jezen renči, žalosten cvili. Konji se sporazumevajo s hrzanjem. O kokoših pa pravijo, da se sporazumevajo kar na devet načinov in od teh je šest skupnih za peteline in kokoši.

Najpopolnejše glasovno sporazumeva-

nje najdemo pri opicah. Kadar je opica vesela, nekako vzdihuje »Oh«, kadar je žalostna je slišati zamolkel »U«, če je zelo žalostna pa visoki »I«.

Zuželke se sporazumevajo z različnimi gibi telesa in vonjem. Kače, krokodili, kuščarji in drugi plazilci se sporazumevajo z vonjem. Takšen način sporazumevanja imajo tudi sesalci, zlasti med parjenjem. Konj zavoha volka, če z volčjo kožjo podrgnemo oje. Mravlje se sporazumevajo z vonjem ali telesnimi gibi.

Sporazumevanje živali je nagonsko in prav nič ne podobno človeški govorici. Živali nimajo govornih organov, pa tudi v možganih nimajo centra za govor.

Zanimivi poizkusi z možgani

Skupini ameriških znanstvenikov z univerze Yale se je prvokrat posrečilo z električnim podnetom (impulzom) tako zelo vplivati na možgane mačke, da so se njene lastnosti popolnoma spremenile. Najprej so z električnimi impulzi skozi male možgane ugotovili, kateri deli možganov posredujejo mački občutek bolečine in strahu. Potem so zelo lačno mačko z ustreznimi impulzi pripravili do tega, da je s tačicami poganjala kolo.

Naposled so s poskusom ugotovili in dokazali, da simpatijo in antipatijo živali z električnim tokom popolnoma preusmerijo. Pred mačko so postavili črn in bel zaboj. Naravni nagon jo je zmiraj privlačil k belemu, črnega pa se je bala. Ko pa so spustili skozi električni tok, je sisila k črnemu, belega zaboja pa se je bala.

Anton Ingolič:

Žeja

»Seveda sem začel, že več let delam za ta prekleti izpit. Ni tako lahko, kakor si misliš.« Slapar se je začel loviti. Čutil je, da je njegovo besedičenje slabotno izmotaavanje. Zadnje tedne se mu je zdelo, da je Mara pozabila na bodočnost, da živi — kakor on — samo sedanosti. Zdaj pa je spet začela. On pa ni maral načrtov, ki bi se jih moral držati. Zanj je trenutek pomenil vse. Sprva je hotel Maro nevoljen zavrniti, ko pa je videl njene pričakujoče oči, je poiskal toplejši ton: »Poslušaj, Mara, vse to se bo še uredilo, lahko mi verjameš. Nekoliko še počakaj.« Strnil je Mara k sebi, se široko zasmel in nadaljeval s svojim vsakdanjim glasom: »Toda nocoj ne bova reševala problemov, nocoj ne, ko so nama ure štete. Prišel bom drugič, sredi popoldneva, ali pa se bova odpeljala v Maribor, tedaj se bova zmenila o vsem. Vem, da se končno morava dogovoriti, tudi meni je zoprno, da moram skrivati svojo ljubezen pred mestnimi puhloglavci. A z vsakdanjimi posli je pri meni križ. Vera pravi, da sem zgrešil poklic, trdi, da bi bil moral ostati

v semenišču, kajti kot duhovnik bi lahko govoril in učil, to dvoje baje znam, živeti kot navaden človek pa ne. Vera je dobra in pametna ženska, mogoče ima prav. Vendar se bom lotil najine stvari, da se bo Vera čudila in tudi ti, Mara.«

Mara je še komaj slišala njegove besede. Razočaranje ji je zalilo srce do roba. Govorila je, se smejala, tudi ljubila, toda bolj kot kdaj prej je čutila, da je ogoljufana za nekaj velikega, nenadomestljivega.

Po njegovem odhodu ni mogla strpeti v hiši. Odšla je vrh vinograda. Hladen jutranji zrak jo je nekoliko poživel. Ko so se spodaj pri viničarji odprla vežna vrata, se je brez zanimanja ozrla navzdol. Zagledala je Veseliča, ki se je spustil na prag. Zadnje dni ga je večkrat videla, tudi njegovo suho kašljanje je slišala, a nikoli ji ni prišlo niti na misel, da bi ga obiskala. Naravnost izogibala se ga je. Zdaj pa se ji je zahotelo, da bi spregovorila s človekom, za katerega so govorili, da bo vsak čas umrl. Odpravila se je doli k viničarji.

»Dobro jutro, Veselič!« je pozdravila kolikor mogoče živahno. »Zgodnji ste.«

»Dobro jutro, gospa,« je viničar prese-nečen odzdravil. »Zjutraj je lepo sedeti zunaj.«

Mara je sedla na klop pod hruško blizu njega. Ni mogla odvrniti pogleda z njegovega koščenege obraza, v katerem so

bile žive samo še oči, a še te so sijale v nenavadnem sijaju. »Kako živite? Ali skrbijo za vas?«

»Hvala, gospa, ne morem se pritoževati, dobri so z menoj!«

»Ste kaj žejni? Bi radi vina?«

Nedoločen smehljaj je preletel Veseličev obraz. »O, gospa, žejen pa, žejen! V prsih me žge, da bi samo pil.«

»Naročila bom Naniki, da vam bo prinesla vsak dan liter vina, vrnilo vam bo moči.«

»Aj, gospa, ne bo pomagalo, vendar ga bom z veseljem popil. Zahvaljeni, lepo zahvaljeni! Saj ne bo za dolgo. Včasih se mi zdi, da me bo vzelo še pred trgatvijo, a spet mislim, da bom dočkal ta veliki dan. Potem pa bom umrl.«

Govoril je počasi in brez poudarka, kakor bi govoril o nečem, kar se njega ne tiče.

»Ali vam ne bo hudo umreti?«

Veselič se je vdano nasmehnil. »Čemu, gospa? Že od nekaj sem težko delal, a se nisem nikoli pritoževal nad življenjem. Bilo je, kakor mi ga je naklonil ljubi Bog, ki že ve, komu podari zdravje in bogastvo, komu bolezen in siromaštvo. Brez ugovora sem sprejel, kar sem dobil. Pa bi se upiral, če me pokliče s tega sveta, kjer zame ni bilo sreče? Kar sem prišel iz bolnice, sem samo v napoto, domačim in drugim. Še za pašo sem preslab, do semle se še zavlečem ali tjale v senco, drugam

ne morem. Ves dan strašim s svojim kašljem ljudi po našem vrhu, tudi vas, dobra gospa. Čas je, da se poslovim. Nič se ne bom branil, le eno željo imam: trgatve bi še rad dočkal, rad bi slišal, kako bodo trgači peli, kako bo pokalo v preši in kako bo mošt tekel v klet.«

Mara se je dvignila, stopila je tik k viničarju in ga vprašala drhte: »Povejte, Veselič, povejte po resnici, ali se res ne bojite smrti?«

Veselič je mirno odvrnil: »Povedal sem vam: če pride danes pome, ne bom ničesar rekel, hvaležen pa ji bom, če me pustijo do trgatve. Gospa, res ne vem, zakaj bi se bal. Malo sem imel, pa še to sem izgubil. To ubogo, bolno telo pa ni več za življenje.«

Mara je nekaj hipov strmela v viničarja, nato pa mirna in brez besede odšla proti gozdu pod viničarji.

XVI

Na Veliki Šmaren popoldne je izročila Jusovka Turkušu ključ od svoje hiše, naročila otrokoma, ki ju je vzel Turkuš v oskrbo, da morata biti ubogljiva, in odšla k Veseličevim, kjer so se zbirali hmeljarji z Vinskega vrha. Mihec je sicer zajokal, toda Turkuš ga je odpeljal z deklenco vred v sadovnjak in jima natresel zgodnjih hrušk, da sta se kmalu potolažila. Medtem ko sta otroka sedela pod hruško,

Kako odvadimo otroka laži

Otrok po naravi ni lažniv. Lagati se navadi šele od starejših otrok ali od odraslih. Ljudje rabimo v vsakdanjem življenju vse polno konvencionalnih laži (laskanje in pretiravanje). Otrok to hitro opazi in kmalu bo tudi sam pričel lagati. Nekateri otroci postanejo sčasoma pravi mojstri v laganju. Tak otrok je staršem velika nadloga in marsikatera mati ne ve, kako naj ga navadi resnicoljubnosti. Najboljše sredstvo je, da otrok iz ust staršev nikoli ne sliši laži. Če otrok izprašuje stvari, ki mu jih ne moreš razložiti, povej, da tega ne veš, ali pa mu razloži tako enostavno, da bo mogel razumeti. Otroka moramo poučiti o negativnih posledicah laži in mu na primer iz življenja dokazati vso nizkotnost neodkritih ljudi. Povedati mu moramo, da ima laž kratke noge in da lažnivca vedno čaka osramočenje. Takemu človeku nihče več ne zaupa.

Otroci največkrat lažejo, da se izognejo kazni. Ko se prepričaš, da se je otrok zlagal, mu najprej z besedami dokaži, da veš za to in ga pripravi, da ti bo povedal resnico. Otrok naj spozna, da si z lažjo ne more pomagati.

Mnogi otroci lažejo tudi iz komodnosti. Vprašaj ga na primer, če je napisal na-

Pazimo na pohišstvo

Les oddaja in sprejema vlago. V novogradnjah moramo zato postaviti pohišstvo vsaj 20 cm od stene, da ne vsrkava vlage. Tako stanovanje moramo mnogo zračiti in po potrebi preko noči predale in vrata omar odpirati.

Nasprotno pa ne smemo postavljati pohišstva k peči, ker se izsuši in poka. Če je zrak v sobi zelo suh, moramo postaviti na peč posodo z vodo, da dosežemo normalno vlago zraka.

Za vino, liker in kolonsko vodo so politirane površine pohišstva zelo občutljive, ker jo topijo. Dobra gospodinja bo namestila pod namizni prt podlago iz klobučevine ali star koca, ki ga izreže v velikosti mize, da tako zaščiti politirano ploskev mize pred toploto in madeži. Tudi vaze, napolnjene z vodo, je treba podložiti. Pod svetilke, pepelnike z ostrimi robovi in razno posodo, ki stoji na furniranem pohištvu, nalepimo majhne kose klobučevine ali volnenega blaga — seveda tako spretno, da tega ni opaziti — da s tem zaščitimo furnir pred praskami.

Če se vrata omare ne odpirajo dobro, moramo njene noge primerno podložiti. Stranice predalov, ki se težko odpirajo in zapirajo, namažemo z milom.

Napolnjenega pohišstva ne smemo prestavljati, ker mu lahko zlomimo noge. Pohišstvo na parketnih tleh laže premeščamo, če noge podstavimo z volnenimi krpami.

logo, pa ti odgovori, da že davno. Ko pogledaš zvezek, vidiš, da naloge ni. Takega otroka osramoti, kajti otroci te vrste so navadno tudi bahači.

Nekateri otroci lažejo iz zadrege, potem pa sami takoj priznajo, da so se zlagali, čeprav jim v pravem trenutku resnica kar noče iz ust. Takega otroka moraš navaditi, da ti bo svoje prestopke sam povedal, ne da bi ga vprašala. S tem mu vzameš možnost, da bi se v zadregi pred vprašanjem zlagal. Kakar otrok sam prizna slaba dejanja, ga raje ne kaznuj. Spozna naj, da si z resnico lahko samo koristi, z lažjo pa škoduje.

Najboljše sredstvo proti lažnivosti je, da otroka strogo nadzoruješ in mu ne daš priložnosti, da bi se zlagal. Če si kdaj v dvomu, ali otrok laže ali ne, se prej do-

dobra prepričaj, da ga ne boš kaznovala po krivici. Trdovratnih lažnivcev nikar preveč ne izprašuj. Šele ko ti je vse jasno, kako je s stvarjo, dokaži otroku laž, da ne bo mogel olepšavati svojega dejanja. Čim bo otrok izprevidel, da izveš resnico drugod, bo opustil laži, ker bo spoznal, da mu ne pomagajo. Če poizveduješ površno, si bo trdovratnež znal pomagati z novo lažjo in bo lagal tako prepričevalno, da te bo res premotil.

Škodljiva je tudi pretirana nezaupljivost do mladega lažnivca, ker mu s tem otežujemo poboljšanje. V takem primeru si bo otrok mislil: saj je vse eno ali gorim resnico ali laž, ker mi nič ne verjamejo. Zato moramo biti vedno zelo previdni. Najmanjša napaka nam lahko pokvari uspeh.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Nadledvično žlezo premalo poznamo

Človek lahko živi brez želoce ali polovice pljuč, ne more pa živeti brez nadledvične žleze, tega drobnega in malo znanega organa. ki dovaja telesu hormone.

Prav vsi smo mnenja, da je pravilno delovanje naših organov in brezhiben potek življenja nekaj samo po sebi razumljivega. Ko se pa malo v vprašanje pogledamo, spoznamo, kako zamotana in od najraznovrstnejših činiteljev je ta pravilnost odvisna. Odvisnost enega organa od drugega je včasih prav čudovita. Tako je tudi z nadledvičnima žlezama, ki sta sicer zelo majhni, kljub temu pa zelo važni.

Mnogim menda ni niti znano, da obstaja taka žleza. Podobna je kapici na vrhu ledvic. Ta žleza ima svoje ime le zaradi sosesčine z

KRALJICA ZDRAVILNIH VRELCEV
pri obolenjih: žolca, jeter, želoce, dihalnih organov, kakor tudi pri stvarjanju peska in kamnov v ledvicah, žolčniku in mehuru, odlična pri gorečici

ledvicami, nima pa sicer ne razvojno ne po delovanju ničesar skupnega z ledvicami. Naloga nadledvičnih žlez je povsem drugačna kot ona, ki jih opravljajo ledvice v telesu. Nadledvični žlezi ustvarjata neki poseben hormon. To je snov, ki prehaja iz žleze neposredno v kri v neznatnih količinah. Vendar pa so te majhne količine izredno važne. Njihovo pomanjkanje povzroča precejšnje motnje in težave. Hormoni delujejo na druge organe ali pa sodelujejo z njimi pri uravnavanju življenjskih dogajanj. Vsaka nadledvična žleza tehtata približno le 11 gramov in vendar brez njih ni življenja. Če odstranimo želoce, eno ledvico ali pol pljuč, se telo tej izgubi prilagodi brez večjih težav ali pomoči. Uničenje ali odstranitev nadledvičnih žlez pa povzroča smrt, če ne dovajamo njenih hormonov v telo.

Na prerezu nadledvične žleze vidimo, da je sestavljena iz dveh slojev. Zunanji, svetlejši sloj, ki mu pravimo tudi skorja, obdaja notranji, temnejši sloj, mozgovino. Nalogi obeh slojev v telesu sta tudi popolnoma različni. Skorja je važnejši del. Njena propast kaj

kmalu povzroči smrt. Skorjin hormon se imenuje kortin; pravijo tudi, da je življenjski hormon. Iz te osnovne izločnine se izloča trideset različnih, vendar drug drugemu zelo podobnih hormonov. Nehote nastane vprašanje, kako zmora tak majhen organ ustvarjati toliko različnih snovi. Možno je to le na tak način, da je osnovna kemična zgradba hormonov enaka. Le majhne spremembe posameznih sestavnih delov pa že bistveno spremenijo učinkovanje.

Da si vemo, da je v nadledvični skorji trideset različnih snovi po delovanju, vendar poznamo podrobnejši učinek le pri treh. En hormon deluje predvsem na presnovo rdnin, drugi na presnovo sladkorjev (ogljikovih vodikov) in tretji na spolne žleze, predvsem moške, v manjši meri ženske. Drugi skupini pripada tudi kortizon, o katerem je bilo v največjem času mnogo govora, saj so z njim bili doseženi zelo dobri uspehi pri zdravljenju revmatizma ter nekaterih očesnih in kožnih bo-

Železnokapeliški **Carinthia Lithion vrelci**

leznih. Nekateri bolezniki nastajajo, če je preveč hormonov; druga, če jih je premalo. Tako lahko z operacijo zmanjšamo izločevanje odvečnih hormonov; druge, če jih je premalo. Tako lahko domestimo manjkajoče količine. Kljub temu so vsi ti posegi precej grobi, če opazujemo, kako ta nežni in drobnji organ sam uravnava nepravilnost pri izločevanju hormonov. Mora biti še marsikaj, česar ne vemo.

Mozgovina izloča le dva hormona. To sta dve zvrsti adrenalina. Čeprav so že leta 1904 vedeli za oba, je bilo delovanje druge zvrsti šele pred kratkim dokončno dognano. Morda zaradi tega, ker je bilo delovanje prve zvrsti očitnejše. Adrenalin stopnjuje število srčnih utripov, poviša krvni tlak in uravnava presnovo sladkorjev. Zdi se, da se izločajo večje količine le v sili. Druga zvrst je po svojem učinku nežnejša, včasih celo nasprotna prvi. Važnejša je, ker je dražilo za presnovo ali

Moda

JUTRANJA HALJA ZA HLADNE DNI

Kako prijetno je, če se ob hladnih dneh jutraj, ko zapustiš toplo posteljo, lahko zaviješ takoj v toplo haljo. Nabavi si jo tudi ti in se posluži tega kroja. Gotovo se ti dopade, ker je tudi zares okusen. Za takšno haljo potrebuješ 3.50 m blaga širine 1.40 cm ali pa 6 m širine 90 cm ali 6.50 m širine 80 cm. Posebej še približno 1 m drugobarvnega blaga za okrassek ob vratu, rokavih in žepih.

simpatično živčevje, ki ni odvisno od naše volje. To živčevje upravlja življenjsko važno osnovno dogajanje našega telesa, delovanje prebavil, izločevanje žlez in podobno.

S tem smo se osnovno seznanili z delovanjem, nalogami in važnostjo nadledvičnih žlez in njenih hormonov. Vendar ni zajeto vse, kar in kako deluje ta hormon v telesu. Prav zanimiv je vpliv in odnos te žleze do drugih žlez notranjic, kot so trebušna slinavka, spolne žleze in možganski privesek.

Novo sredstvo proti davici

Izumitelj penicilina Aleksander Fleming je pred nedavnim objavil, da je njegov laboratorij iznašel novo cepivo, ki bi obvarovalo otroke pred davico. Novo cepivo je mnogo bolj učinkovito kot antitoksin, ki ga sedaj uporabljajo v to svrhu, čeprav je napravljeno po istih načelih.

Sodobno uničevanje podgan

V zadnjem času so prišli v promet novi preparati za uničevanje podgan in miši. Ti preparati nosijo imena Actosin, Cumatox in Tomorin. Učinek teh preparatov je v tem, da povzročajo pri miših in

Naprodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 Borovlje — Ferlach Tel. 389
in pri vseh ostalih trgovcih

podganah notranje krvavitve, vsled česar te živali obnemorejo in poginejo.

Preparati so praški, ki jih potrosimo najboljše na ozkih mestih, kjer tekajo miši in podgane (tramovje, cevi ali pred luknjami). S tem, da tečejo po prašku, se opravišjo po nogah in dlaki. Ker pa ljubijo čistočo svojega telesa, se podgane in miši polizejo in spravijo prašek v želoce, kjer prične delovati.

Actosin ima še to prednost, da ne po-tegne nase vlage in da ostane tudi na mestih v prahu. Zato je posebno pripraven za vlažne kleti in hleve.

je odšel Turkuš v koč, da razloži Katri, kako je z Jusovkinima. Prinesel je vsake-mu kos kruha, nato pa ju vodil po sadovnjaku in jima pokazal vsako drevo posebej.

»Poglejta tole slivo, zasadil sem jo, ko vaju še ni bilo na svetu! Glejta, kako je polna!« Sliva se je lomila od sadov. »Tale jablana,« stavec se je postavil pred mogočno drevo, na katerem so se svetila rdeče nadahnjena jabolka, »je še iz očetovih časov. Kolikokrat sem bil na njej! Ko sem bil takšen, kakor si ti, Mihec, sem že plezal nanjo.«

»Tudi jaz pridem gor,« je vzkliknil šestletni deček, stekel k debelemu deblu in grabil za razpokano skorjo.

Ko so prišli nazaj h koči, so se spodaj s poti, ki je vodila mimo Jusovkine koč, zaslišali glasovi.

»Ze gredo!« sta vzkliknila otroka in s solznimi očmi poiskala med večjo gručo svojo mater.

Tudi Turkuš je radoveden pogledal za njimi. Toliko jih še nobeno leto ni šlo. Pulkovi obe, Kelčeva, Jusovka, Trčkova Micika, Svenškova Tilika, Trčkov Lojz in celo Gera. Počasi so se spuščali proti gozdu. Vsakdo je nosil s seboj veliko košaro, v katero bo nabiral hmelj, Jusovka pa še Petrečka, ki ga bo oddala spodaj v Ilovcu neki svoji znanki.

Da bi zmotil otroka, je Turkuš stopil po kravo in naročil otrokoma, naj jo pa-

seta okoli hiše. Sam pa je sedel na klopičo in gledal za onimi, ki so se izgubili v gozdu.

Ali se ne ponavlja leto za letom isto? Kar pomni, odhajajo iz Haloz drugam na delo. Najprej možki v mlat, zadnja leta sicer manj kot nekoč, so mlatilnice izpodrinile mlatiče, potem v hmelj in jeseni kopat krompir. A koliko je takšnih, ki morajo za več let od hiše, nekateri za vedno. Se bosta Pepek in Lipe še vrnila? Najbrž ne. V Halozah zanje ni kruha in ga ne bo. Koliko jih je že šlo v svet, vendar je za te, ki so ostali, še vedno premalo kruha.

V mraku je spodaj v vinogradu zapelo visoko ni zateglo. Bil je čriček. Starcu so oživele oči. Zapelo je še enkrat, glasneje in višje.

»Otroka, čriček je zapel!« je Turkuš zaklical otrokoma.

»Odšli so vrh vinograda.«

»Poslušajmo!«

Nekaj časa je bilo vse tiho, a že se je oglasilo nekje s srede vinograda. Čez čas pri zgornjih trsih, kmalu pa od povsod. Prava svatovska pesem.

»Grozdje se je začelo mehčati, črički mu pojo, da bi hitreje dozorelo. Jutri, otroka, bomo postavili v vinograd klopotec, da bo odganjal ptiče; kokoši bomo pa zaprli, da ne bodo hodile zobat.«

»Kako veste, boter, da se jagode že mehčajo?« je vprašal Mihec nejeverno.

»Čriček poje tako, le poslušajte ga: mehko, mehko! Jutri bomo navsezgodaj šli v gorico in našli mehke jagode. Črički se ne oglašijo prej.«

Zavzeti so poslušali čričke, dokler jih ni Katra poklicala k večerji. Sprva ni kazala prijetnega lica, toda ker je Mihec slastno zajemal zabeljeno kašo in je tudi Gelica jedla s tekom, čeprav se je nekoliko sramovala, po večerji pa sta ji oba pomagala pomiti posodo, se je omečilo njeno srce, ki dotlej ni bilo deležno nežnosti. Dala jim je še lonček mleka. Leta in leta je živela tu v koči na vrhu sama z očetom. Z otroki ni imela opravka. Če jim je kdaj hotela kaj povedati, so se je prestrašili, se razbežali in se ji celo smejali. Gelica in Mihec pa sta vsa zaverovana gledala vanjo. Ta večer jo je prvič obšlo toplo čustvo in skušala jima je biti mati.

Drugo jutro je Turkuš poklical otroka: »Pojdimo, da vidimo, ali so imeli črički prav.«

Stavec je počasi stopal od trte do trte in tu pa tam potipal kako jagodo. Bile so še zelene in trde. »Ni še mehko, vendar bi moralo biti. Črički ne lažejo,« je govoril dobrovoljno. »Čakajta, tamle spodaj je nekaj zgodnjih trsov.« Prišli so do njih. Res, jagode so bile mehke in ne več tako zelene kakor drugod. »No, pogledajta, saj sem rekel, da se črički ne motijo.«

Otroka sta se prepričala, da so jagode

že mehke. Mihec bi jih bil najrajši poskusil, a Turkuš je nadaljeval strogo, kakor da je uganil njegove misli: »Seveda, grozdje še ni zrelo in bog ne daj, otroka, da vaju premoti hudobec in bi stopila v vinograd! Tega ne. Šele na Mali Šmaren smemo utrgati prvi grozd. Če bi zdaj pojedla samo eno jagodo, bi hudo zbolela in umrla. Na mali Šmaren bosta dobila vsak po en grozd. Do tistega časa pa ne smeta semkaj niti stopiti! Tudi v vašo gorico ne! Sta slišala?«

Otroka sta s strahom pritrdila.

»Pojdimo zdaj! Odslej bodo v gorici ostali samo črički, mi smo opravili svoje delo. Oni bodo čuvali grozdje, dokler ne bo dozorelo. Tedaj bomo prišli mi, oni pa bodo utihnili. Pridita zdaj, da spravimo klopotec iz stiskalnice!«

Stavec je smehljal odšel z otrokoma proti stiskalnici, kjer je imel spravljen klopotec.

Drugo jutro so tudi Svenškovi postavili čuvarja v Dobnikov vinograd.

Tomazek že dolgo ni vstal tako zgodaj. Pozno v noč je mislil na ta dan, ki je bil vselej nekaj posebnega.

»Oče, pojdimo po klopotec!« je silil očeta iz postelje.

»Saj je še čas!« je Svenšek nejevoljen zavrnil dečka in se obrnil na drugo stran, kakor bi še hotel spati.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Kaj obeta prašičereja v prihodnjem letu

Pred kratkim so postali javnosti dostopni podatki letošnjega štetja prašičev. Z ozirom na to, da že od poletja sem obstoj stalno pomanjkanje klavnih prašičev na avstrijskih tržiščih in da je bila letošnja cena prašičev zelo dobra, ne bo

napak, če si podatke tega štetja približno ogledamo in napravimo, kakor lani, glede reje in pitanja prašičev potrebni gospodarski načrt.

Najprej primerjamo podatke letošnjega z lanskim septembrskim štetjem:

	Število		razlika nasproti 1953
	1954	1953	
plemenske svinje: nebreje	144.867	142.492	+ 2.375
plemenske svinje: breje	122.589	96.819	+ 25.770
tekači od 8 tednov do pol leta starosti	1.039.609	1.101.034	- 61.425
pujski pod 8 tednov	660.882	607.039	+ 53.843
pitanci	647.632	735.492	- 87.860
merjasci	16.760	17.335	- 575
skupno	2.632.339	2.700.211	- 67.872

Iz primerjave že na prvi pogled vidi mo, da v prihodnjem poletju klavnih prašičev ne bo primanjkovalo in da obe-ta prašičereja v letu 1955 ravno nasprot-no od tega, kar nam je prinesla letos. Če vzamemo, da bo od v septembru brejih svinj ostalo pri življenju in prišlo opitan-ih na trg 5 pujskov na svinjo, lahko izračunamo da bo od konca februarja do

maja znašala skupna ponudba okoli 612.000 klavnih prašičev. To pomeni, da bo ponudba z ozirom na število v tem času sezonsko brezposelnih ljudi in na razmeroma najslabši tujski promet prese-gala povpraševanje. S padcem cene prašičev moramo torej računati.

Cena prašičev pa bo verjetno padla že prej. To trditev opravičuje v letošnjem

septembrskem štetju razmeroma visoko število pujskov.

Da bo tudi v poletnih mesecih od ju-nija do septembra na trgu zadostno šte-vilo klavnih prašičev, kaže znatno višje število nebrejih plemenskih svinj, od ka-terih je pričakovati, da bodo kotile v ja-nuarju, februarju in marcu. Z ozirom na tujski promet in sezonsko zaposlenost prebivalstva bo povpraševanje vendar znatno večje kakor v vigrednih mesecih.

Z ozirom na to, da moramo v prvih mesecih prihodnjega leta računati s trž-no krizo pri klavnih prašičih, s tem pa tudi z znatnim padcem cene, bomo sto-rili prav, če bomo pitanje tržnih klavnih prašičev nekoliko zavlekli ter tudi glede krme poskrbeli, da bomo pitance posta-vili na trg šele v poletnih mesecih. Siliraj-nje krompirja je torej letos zelo potrebn-o. Prav tako je nujno, da preidemo po-tom povečanega pridelovanja ječmena na krmljenje prašičev z doma pridelano kr-mo, da se tako otresemo pitanja s pretež-no dokupljeno krmo.

Blaž Singer

Pripravimo tekališče za živino

Zima je pred vrati, paše je konec in ži-vino smo po naših krajih priklenili k ja-slim. Na prste lahko seštejemo primere, kjer živino še spuščajo na prosto. Še bolj redki pa bodo primeri, kjer bi našli pozimi odprta okna v hlevih in suh zrak. Go-veja živina bo vso zimo z verigami pri-kljenjena k jaslim, prašiči pa zaprti v ko-čih.

In vendar potrebujejo živali tudi pozimi svež zrak in gibanje. Oboje pa jim vsak kmet brez težav in večjih stroškov lahko nudi s odprtimi okni v hlevu in s tekališčem v bližini hleva. Odprta okna bodo znižala temperaturo v hlevu in omo-gočila stalni dotok svežega zraka in od-tok osmrjenega. Živali se ne bodo potile in dlaka se jim bo primerno zgostila, tako da jim 1—2 uri gibanja v tekališču zdrav-stveno ne bo nič škodovalo, temveč sa-mo koristilo. Kakšna naj bodo tekališča, ki jih še sedaj lahko uredimo.

Tekališče za govejo živino

Tekališče je pašnik v malem. Velikost se ravna po številu živine in po površin-skih (talnih) razmerah, ki jih gospodar-stvu omogoča strnjena vaška naselbina. Ne glede na vpliv sonca in svežega zraka, ki ga imata na telo, vsako gibanje pospe-ši kroženje krvi; pri kravi se zaradi giba-nja poveča dotok krvi v vime. Zato bo zaradi gibanja več mleka, seveda, če bo v krvi nakopičenih tudi dovolj surovin, to se pravi, če bodo živali primerno krmljene.

Tekališče je praviloma ograjeno in ko-likor mogoče blizu gospodarskih poslopij. Morda je za to primeren sadni vrt ali kakšna njiva, ki jo zasejemo s travnim se-menom, da se razvije travna ruša; morda pa bi bilo tudi dovolj veliko samo dvoriš-če, ko bi ga ogradili. Kdor razume po-men rednega gibanja živine ne le za molz-nost, marveč tudi za plodnost in srečno

Slovenska kmečka zveza sporoča:

Letošnjo zimsko sezono svojega delo-vanja je pričela Slovenska kmečka zveza s krajevnimi kmečkimi posvetovanji o kra-jevnih kmečkogospodarskih, organizacij-skih in upravnih vprašanjih kakor tudi o vprašanjih splošno kmetijskega in agrar-nopolitičnega značaja. Krajevna kmečka posvetovanja nudijo udeležencem prilož-nost, da dobijo konkretna pojasnila in na-vodila na vprašanja iz vsakdanjega gospo-darskega življenja.

Takšna posvetovanja bodo šc:

- za ŠKOFIČE
30. nov. 1954 ob 19. uri v Zadrudnem domu
 - za LOGO VES
2. dec. 1954 ob 19. uri pri Hanzelnu v Ločah
 - za PODRAVLJE
3. dec. 1954 ob 19. uri v kmetijski šoli za GOZDANJE
 - 7. dec. 1954 ob 15. uri pri Župku v Vabrnji vesi
 - za RADIŠE
8. dec. 1954 ob 10. uri pri Mežnarju.
- Kmetovalci, udeležite se teh posveto-vanj v čim večjem številu.

telitev krav, bo sam našel najprimernejši način za ureditev tekališča. Če bomo uredi-li tekališče na sadnem vrtu, bo treba mlajše sadno drevje zavarovati, da se ži-vina ne bo drgnila neposredno ob njem, zlasti tista, ki je v hlevu ne čistimo redno.

Posebno pomembno je gibanje za mla-de živali, ki jih nameravamo pustiti za pleme. Tudi pri njih mora biti kar naj-bolj živahen krvni obtok, da se pospeši rast, razvijajo mišice, utrdi zdravje in »izurijo« prebavila zaradi skoraj stalnega občutka lakote ob prostem gibanju. Za mlado živino so od nekdanj v navadi »od-prti hlevi« z zavetiščem pod streho in od-kritim tekališčem v ograji, da se živali po-dnevi in ponoči prosto gibljejo in pozimi s tekanjem ogrevajo.

Tekališče za prašiče

Prav tako kakor za govedo, so potreb-na tekališča za prašiče. Toda za dvo-do petmesečne prašičke v teži od 20 do 55 kg ter za plemenske živali je ureditev te-kališč kočljiva zadeva. Prašič raje po zem-lji ter išče rudninsko hrano; pri tem se okuži z različnimi glistami in zajedavci, ki jih potem z odpadki raznaša in zemljo če-

Pogovor s čebelarji

Predno nadaljujemo s svojimi pogovo-ri, prosim da mi oprostite mojo površ-nost, da se tako dolgo nisem oglašil. Ka-kor vsi sem tudi jaz bil čez poletje tako obremenjen z delom na polju, da sploh nisem mogel priti do pisanja. V nedeljah pa sem delal v čebelnjaku, ker ob delav-nikih tega časa ni dopuščal.

Sedaj pa, ko so prišli dolgi zimski ve-čerji, se bom spet z vso vnemo oprijel na-ših pogovorov, seveda po svojih močeh.

Danes bi Vam rad povedal nekaj glede paše in donosa v letošnjem letu. Kakor vsi veste, je bilo letošnje leto zelo dežev-no. Vsled tega je bil donos slab. Od paše do paše smo upali na zboljšanje. Na zad-nje nam je ostala le še ajdova paša, a tu-di tu nam je izpodletelo. Donosa ni bilo, nasprotno, izgubili smo čebele-delavke. Dišeča ajda jih je vabila, vreme je bilo ugodno, čebele so izletavale, a se niso več vračale. Krivo je bilo preveč spremenljivo vreme. Na paši jih je doletel veter, dež

Nova pola v osuševanju zemljišč

Pred nedavnim so na Grobniškem po-lju predvajali nov način osuševanja zem-ljišč. Doslej so se zemljišča osuševala po-tom odprtih ali pa zaprtih jarkov z dre-nažnimi cevmi. Tako osuševanje je pove-zano z znatnimi stroški.

Novi način pa je, kakor pravijo, zelo enostaven: Z neke posebne vrste plugom potegnemo v primerni globini podzemne brazde oz. rove, po katerih odteka z močvirja podzemna voda. Čeprav se ti rovi kmalu sami od sebe zasujejo, učinkuje tako osuševanje par let.

Nov način osuševanja je torej treba po-par letih spet ponoviti, vendar je tako poceni, da se to vsakih 5—6 let izplača.

dalje bolj okužuje. Tekališča za prašiče je treba torej redno menjavati, ali pa mora-jo biti tlakovana, da jih razkužujemo ozi-roma izmenjamo vrhno plast prsti. Mla-de živali se morajo vsaj po nekaj ur na dan »pretelovaditi« na prostem, da se po-speši krvni obtok, okrepijo mišice in utrdi zdravje, prebavila pa usposobijo za čim bolj varčno presnavljanje krme. Koristno je, da jim na tekališčih nudimo priliko, da se v vodi kopljejo ali da jih poleti z vodo oblivamo. Prav je tudi, da postavimo ste-ber, ki ga ovijamo s hrpo, ki je napojena s petrolejem, da se živali ob nji drgnejo in branijo zajedavcev.

Tekališče za kokoši

Zakaj tekališče tudi za kokoši? Poleti pri nas tekališča za kokoši niso potrebna, za zimo pa bi bilo zelo prav, če bi jih uredili. Ko namreč zapade sneg, so kokoši v svojem gibanju zelo omejene in se kaj rade zatečejo na skedenj, v hlev in vežo, kjer ne delajo drugega kot nesnago. Če jim bomo na sončni strani kurnice neko-liko ogradili, v tem tekališču pa nasuli drobnega apnenčevega peska ter sproti odkidali napadli sneg, nam bodo kokoši zelo hvaležne, ker bodo imele prostor za sončenje in brskanje ter apno za tvorbo jajčne lupine.

ali vihar, vsled česar so se čebelice razgu-bile. Posledica vsega tega je bila, da so prej nabiti panji bili konec ajdove paše prazni. Tako letošnje čebelarstvo leto ni bilo dobičkanosno.

Prihodnjič, ko se zopet oglašim, pa se bomo pomenili o vzrokih, da smo lansko zimo imeli toliko vrličev pri čebelah oz. v panjih.

Vinko Pečnik

Dunajsko tržno poročilo za klavno živino

V ponedeljek 15. t. m. so prignali na dunajski trg St. Marx in prodali:

	cena za kg žive teže
424 volov	šil. 8.— do 11.20
204 bikov	šil. 9.50 do 11.30
1.335 krav	šil. 7.— do 9.30
177 telic	šil. 9.— do 10.90

Neprodanih je ostalo 65 volov, 10 bi-kov, 152 krav in 13 telic. Nepitane živali (klobasarice) so prodali po šil. 6.— do 8.50. Nasproti sejmu 7. t. m. se je klavna goveja živina pocenila za 30—80 grošev pri kg.

Na sejmu klavnih prašičev 16. t. m. je bilo ponujenih in prodanih:

	cena za kg žive teže
domaćih prašičev	3.043 šil. 13.— do 14.—
mađarskih prašičev	1.885 šil. 13.60 do 14.—
jugoslov. prašičev	1.000 šil. 11.90 do 14.—
Zaklane živali so bile prodane po naslednjih cenah:	
izredno dobro blago	šil. 19.—
1. kvaliteta	šil. 18.50 do 19.—
2. kvaliteta	šil. 18.— do 18.50
3. kvaliteta	šil. 17.50 do 18.00

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

Prepiri zaradi izpolnitve dolžnosti in plačil

II.

6. Kaj velja pri delnih odplačilih, to se pravi, ko ima upnik pravico zavriniti delno odplačilo in zahtevati vse naenkrat, če je čas za dajatev že zapadel? Če torej dolžnik plača v takem slučaju samo polovico ali samo polovično izpolni svojo dolžnost, lahko upnik to zavrne in toži na plačilo ali izpolnitev celotne obveznosti. To tudi v primeru, da bi dolžnik založil polovično vsoto pri sodišču, s čimer bi imel sa-mo dvojne stroške. — Kakor je razvid-no iz neke sodbe vrhovnega sodišča, pa mora upnik izjemoma vzeti tudi delno odplačilo in dati celo pobotnico, če bi namreč imel od dolžnika že kako veljav-no menico v rokah.

7. Pri prodaji na obročno odplačila pa ne zadostuje, da je dolžnik v zamudi z enim obrokom, ki je že zapadel v plačilo. Prodajalec ga lahko toži na plačilo celot-ne preostale vsote šele, če je kupec ali dolžnik v zamudi z dvema zapadlima obrokom. Kakor rečeno, velja to za po-godbe, ki izrecno dovoljujejo plačilo v obrokih.

8. Tudi glede na vprašanje časa, kdaj zapade kako plačilo, če tozadevne določ-be v pogodbi niso jasne, mnogokrat na-stanejo prepiri. Vzemimo slučaj, da čas vrnitve dolga ali izpolnitve kake dolž-no-sti sploh ni določen, ali pa samo z bese-dami, ki ne povedo nič natančnega. Upnik na primer reče: »bova že naredi-la« ali »se bova že zmenila«, »saj se poz-namo« itd. To so sicer lepe, zaupljive, to-da prazne besede! V takih slučajih bo upnik enkrat vendarle zahteval plačilo. Potem pa je treba tudi plačati, po pred-pisih sicer še ne isti, pač pa prihodnji dan. Samo, če bi bilo razvidno iz raznih okol-nosti, posebno če gre na primer za kako stavbo ali drugo zadevo ob kateri upnik iz dolžnikovega pripovedovanja ni mogel sklepati, da le-ta išče posojilo na tako kratek čas, lahko dolžnik trdi — in mo-ra to tudi dokazati —, da tako hitro vrni-tev že od vsega začetka ni bila zamišlje-na. Če se pa glasi dogovor, da bo upnik po gotovem času posojilo odpovedal in če potem odpove pregodaj, taka odpo-ved sicer ni neveljavna, vendar velja sa-mo za pravilni, dogovorjeni čas odpove-di, tako, da pozneje, ob pravem času, upniku ni treba še enkrat odpovedati.

Nekaj posebnega velja pri odvetniških računih. Če se tak račun komu zdi pre-visok, lahko zaprosi za sodnijsko odmero stroškov. Ko pa dobi sodnijsko odmero, bo videl, če je bil znesek res previsok. Sodnijsko odmerjene stroške mora potem takoj plačati.

9. Odpoved ali opomin, ki ga dobi glavni dolžnik od upnika, velja ravno ta-ko tudi za njegove poroke. Prav tako pa pridobi tudi porok na času, če podaljša upnik dolžniku termin plačila odnosno rok, po katerem kako plačilo zapade.

10. Posebno važni so slučajji, ko imajo otroci ali žena pravico na preskrbnino ali tako imenovane »alimente«. Taka pla-čila se morejo terjati vedno le mesečno vnapij. Tudi če je treba tožiti, se more to samo za naprej in prav tako, če je tre-ba zaradi izplačila sodnijsko določene vsote prositi za eksekucijo, se v ekseku-ciji za varnost upnika lahko zahteva pla-čilo za več mesecev vnapij.

Za nazaj take preskrbnine ni mogoče terjati, ker zakon predpostavlja, da je za otroka ali za ženo medtem skrbel in dal že nekdo drugi. Samo dotični pač lahko terjata od dolžnika vrnitev tistega zneska, ki ga je namesto dolžnika izdal za pre-skrbo alimentarnih upravičencev.

11. Včasih se zgodi, da hoče kaka tret-ja oseba plačati dolgove namesto pravega dolžnika — morda celo iz slabih name-nov, da bi tako dobila določen vpliv na njega. Če pa dolžnik ni zadovoljen s ta-ko menjavo upnika in če tudi svojemu upniku tega ne dovoli, tretji plačila ne more vsiliti. Samo, če je napovedana dražbena prodaja posestva ali zemljišča zaradi kakega dolga, sme vsak upnik, ki ima na tem posestvu vknjiženo (intabu-lirano) kako svojo terjatev, odkupiti ali plačati tisto terjatev, zaradi katere je po-sestvo prišlo na dražbo. To pa se mora zgoditi še pred dražbo.

Angleški načrt glede Formoze

Medtem ko so si tri zapadne velesile v svojem gledanju na vprašanja Vzhoda v glavnem enotne, v vprašanju Kitajske le ni tistega soglasja med njimi, kar se je že ponovno izkazalo več ali manj odločilno za reševanje s Kitajsko povezanih problemov. Združene države Amerike in Francija na eni strani nimajo diplomatskih stikov z LR Kitajsko, v nasprotju s temi pa Velika Britanija na drugi strani noče priznati Čangkajškove vlade za zakonito predstavnico Kitajske.

In eno izmed najbolj važnih prašanj v zvezi s Kitajsko je nedvomno vprašanje Formoze, kjer je našel obstanek Čangkajšek s svojim skrahiranim kuomintanskim režimom, deležen izdatne ameriške pomoči, katero si od časa do časa naprošjači v Washingtonu sam ali pa potom svoje žene, ki se je na tem področju izkazala za posebno spretno. Velika Britanija si zdaj prizadeva, da bi na kakršen koli način prišlo do obojestransko zadovoljive rešitve tega zamotanega vprašanja, ki ga v pristojnih britanskih krogih smatrajo za toliko bolj zamotanega, ker se — kakor

že omenjeno — na Zapadu ne strinjajo v stališču nasproti kitajski vladi. Velika Britanija si zlasti po ženevski konferenci, kjer je prvič in sicer z velikim uspehom nastopila tudi LR Kitajska, prizadeva, da bi se ognila zaostriti odnosov s Kitajsko, ker se boji, da na Daljnem vzhodu ne bi nastalo novo nevarno ognjišče hladne vojne. Zato so v britanskih diplomatskih krogih v teku prizadevanja, da bi skušali organizirati konferenco o Formozi, kjer bi sodelovale prizadete države, torej v prvi vrsti tudi LR Kitajska. Sploh se vsi angleški politični krogi v načelu strinjajo s tem, da bi bilo treba Kitajsko priznati za važnega činitelja v mednarodni politiki in jo sprejeti v Organizacijo združenih narodov, medtem ko bi morali vlogo Čangkajška omejiti na Formozo, katero naj bi upravljal pod nadzorstvom OZN.

Priznati je treba, da je britanska diplomacija v tej smeri dosegla že nekaj uspehov, ki se zrcalijo predvsem v dejstvu, da so ZDA Čangkajšku že nekoliko odvzele korajžo ter mu dobrohotno položile na srce, da se v svojih izpadih malo omeji.

Trgovinski razgovori med Koroško in Slovenijo

V Ljubljani so se pretekli teden sestali zastopniki trgovinskih zbornic Koroške in Slovenije, ki so se razgovarjali o možnostih za vzpostavitev živahnih stikov med obema deželama tudi na področju trgovinske izmenjave in gospodarskega sodelovanja. Sklenili so, da si bosta obe zbornici prizadevali, da bi prišlo do razširitve trgovinskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo ter bosta v ta namen izmenjali svoje predloge in jih priporočali centralnim organom obeh držav za realizacijo v okviru medsebojnih trgovinskih sporazumov.

Na sestanku trgovinskih zastopnikov v Ljubljani je prišla do izraza tudi želja po odpravi danes še obstoječih potnih dovoljenj oziroma viz, ki znatno ovirajo predvsem turistično izmenjavo. Zlasti s koroške strani je bila poudarjena misel, da bi morali obe državi s posebnim sporazumom odpraviti določbe o vizah, kar da bi odprlo nove možnosti za večji dotok avstrijskih turistov v Jugoslavijo, ker — kakor je izjavil koroški predstavnik — »Avstrija ne želi obdržati zase reko turistov, temveč nasprotno omogoča svojim državljanom, da gredo na počitnice v Jugoslavijo, da bi tako prispevala k uravnovešenju plačilne bilance med obema državama«. V zvezi s tujskim prometom je bilo načeto tudi vprašanje dograditve predora pri Ljubelju in bi po izjavi zastopnika koroške trgovinske zbornice posebno koroški gospodarstveniki

želeli, da bi bila dela čimprej zaključena, ker menijo, da bo imel predor važno vlogo v turističnem prometu.

Razgovori o vprašanih gospodarskega sodelovanja in blagovne izmenjave so po poročilih tiska potekali v priskrbenem vzdušju ter je pričakovati, da bodo v kratkem rodili prve uspehe, posebno še, če bodo pristojni krogi ugodili ob tej priložnosti izraženim zahtevam, da je treba čim bolj omejiti formalnosti v zvezi s prošnjami za uvozna in izvozna dovoljenja.

Nagibu le ne bodo sodili

Po zadnjih vesteh je sedanji egiptovski ministrski predsednik Nasser izjavil, da njegovega predhodnika generala Nagiba ne bodo postavili pred sodišče, kot je bilo to nameravano po njegovi aretaciji. Sploh je mogoče, je Naser dejal, da se bo Nagib v bodoče spet lahko udeleževal na političnem področju.

Naser je svoje izjave utemeljil s tem, da Nagib dejansko ni sodeloval v zaroti proti vojaškemu Revolucinarnemu svetu, marveč je osnovni razlog za obračun Revolucinarne sveta z Nagibom treba iskati v tem, da Nagib ni sodeloval proti Faruku. Očitno je postalo, je nadalje izjavil, da se je Nagib hotel povzpeti v oči ljudstva in opozicije, da bi se tako nekega dne polastil vse oblasti v deželi.

Nekaj podatkov o lovu na Koroškem

S številnimi lovci po naših krajih sedaj v teh jesenskih dnevih skoraj ni mogoče ničesar drugega govoriti kakor o lovu. Pričeli so se pogoni in lovci so z vso vnemo pri stvari. Pravega lovca mora odlikovati tovarištvo, smisel za naravo in ljubezen do divjadi. Lov ni ubijanje divjačine, temveč usmerja ohranitev stanja divjačine na primerni višini. Lov je tako rekoč nega divjadi, teh dragocenih naseljenikov naših gozdov in poljan. Odstrelitev je vsako leto številčno določena, da se na eni strani popolnoma ne iztrebijo razne vrste, na drugi strani pa, da se preveč ne razmnožijo v škodo kmečkih kultur.

Iz poročila deželnega lovskega mojstra dr. Knausa povzemamo nekaj zanimivih podatkov iz področja koroškega lova.

Lov je važen gospodarski in socialni faktor. Socialni zaradi tega, ker se uveljavlja v koroških lovskih revirjih močna skupina 5.600 lovcev. Med temi je 450 poklicnih lovcev, 350 jih pripada poljedelskim in gozdnim delavcem, 2.000 je kmetov, ostali pa izhajajo iz raznih drugih poklicev. Na Koroškem obstaja 909 lastnih lovišč s 360.000 hektarji in 425 skupinskih lovišč s 500.000 hektarji. Dočim so do leta 1938 kmetje dajali svoje lastne revirje v številnih primerih v najem, mnogi kmetje danes sami lovijo. Minul je čas, ko je bil v srednjem veku, da je bil lov predpravica plemstva. Po prvi svetovni vojni tudi ni več omejen na tako imenovano boljše družbo.

Odstreljena divjad pomeni precejšnjo gospodarsko vrednost, saj je dosegla letno vsoto 3 milijonov šilingov. Škoda, ki jo povzroča divjad na poljedelskih kulturah, cenijo letno na 322.000 šilingov in

je skrb in naloga lovcev, da se vzdržuje v znosnih mejah.

Oblastveno odobren načrt za odstrelitev divjadi določa, koliko je smejo od prirastka odstreliti. Tak plan je vzpostavljen za jelenjad in srnjad, kakor tudi za divje koze, svižce, ruševce in divje peteline. Lisica, sovražnica naših kur, ni zapopadena v tej omejitvi. Minulo leto so postrelili 2725 lisic. Zajcev pa postrelijo letno štiri do osem tisoč.

Zelo značilna vrsta divjadi na Koroškem so divje koze (gamsi), ki so jih mogle na razstavi v Düsseldorfu po kakovosti prekositi samo švicarske divje koze. Divji petelini in ruševci precej izumirajo po naših gozdovih. Nekdaj so tudi mnogo jerebic postrelili, ki so pa sedaj že skoraj izginile. Fazane so med vojno do malega vse iztrebili. V nižinskih legah jih ponekod skušajo spet nasaditi, kar je tudi uspelo in jih smejo letos že spet odstreljevati.

Orel, ki je pred okoli pol stoletjem v naših alpah skoraj izumrl, je od leta 1938 zaščiten. Orel se množi zelo počasi, vendar ugotavljajo danes že spet 12 do 15 orlovskih gnezd. Orle smejo odstreljevati samo določene osebe, da se v tej smeri preprečijo samolastni ukrepi.

Včasih se priseli v koroške planine tudi kakšen medved, ki je v sosednji državi zaščiten. Medved, kateri človeku ni ravno nevaren, povzroča lahko veliko škodo. Zaradi tega še razpravljajo, če bi medvedu dovolili bivanje v naših krajih. V ta namen se pogajajo z neko zavarovalnico proti škodam, toda doslej še niso prišli do zaključka.

Vedno številnejše delovne nesreče v kmetijstvu

Napredujoča tehničarizacija kmetijskega in gozdnega gospodarstva povzroča porastek težkih delovnih nesreč. Statistika navaja, da se v Avstriji primeri na tem področju 400 smrtnih nesreč na leto. Število prijav o neizglednih nesrečah stalno narašča. Dočim so leta 1951 prijavili 40.016 neizglednih, so jih 1953 prijavili že 48.446. Leta 1954 so zaznamovali do 30. septembra že 38.446 nesreč v kmetijstvu in gospodarstvu.

Varnostne naprave so pri tehniških pripomočkih, strojih itd. brez dvoma prva naloga in pogoj za zaščito proti neizglednim. Čeprav je v kmetijstvu zaposlenih mnogo več žensk, kakor moških, zadenejo neizgledne predvsem moške. To pa zaradi tega, ker delajo s stroji po večini moški. V kmetijskem gospodarstvu se delo med letom stalno menjava ter je treba uporabljati različno orodje in stroje. Raznolikost uporabe različnega orodja in stro-

jev, je za kmečkega delavca mnogo bolj nevarna, kakor pri industrijskem delavcu, ki je stalno zaposlen samo na enem področju. Statistično poročilo kmetijske in gozdnogospodarske inspekcije za leto 1953 navaja, da je vzroke številnih nesreč pripisati tudi temu, ker je kmečko prebivalstvo premalo poučeno o zaščiti proti delovnim neizglednim. Socialistični poslanci so na zadnjem zasedanju deželnega zbora predložili zahtevo naj bi deželna vlada vplivala na kmetijsko zbornico, da takoj uvede pojačen in trajen pouk o zaščiti proti delovnim nesrečam v kmetijskem in gozdnem gospodarstvu.

Burgkino Velikovec

bo predvajal

v petek, dne 26. nov. 1954 ob 18.30 in 20.30 uri in

v soboto, dne 27. nov. 1954 ob 18.30 in 20.30 uri ter

v nedeljo, dne 28. nov. 1954 ob 14.30 uri

film:

Poslednji most (Die letzte Brücke)

Ne zamudite ogledati si znameniti film poln zanimivosti in napetosti iz časa partizanskih borb v bosanskih gorah in v dolini Neretve.

Etiopski cesar bo obiskal Avstrijo

Prihodnji ponedeljek, 29. t. m. bo na povabilo zveznega prezidenta prispel na Dunaj etiopski cesar Haile Selasie, ki se trenutno nahaja na svetovnem potovanju. Njegov obisk bo poluraden in bo trajal dva dni. Na njegovem potovanju ga spremljajo vojvoda Hararski z ženo ter številne dvorne osebnosti.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.00 Glasbeni pozdrav — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.55 Slovenska oddaja — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.30 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00 00.00.

Sobota, 27. november:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 14.00 Dober nasvet — 14.20 Kulturna oddaja deželne vlade — 15.35 Domači zvoki — 16.20 Kakor se vam dopade — 18.05 Iz parlamenta — 18.30 Zvočna igra: Kisle gobe — 20.15 Pravljičice, nič kot pravljice.

Nedelja, 28. november:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 9.00 Čez hrib in dol — 10.00 Maša — 11.30 Razvedrilo in veselje za vse — 13.45 Lovska ura — 15.00 Pozdrav nate — 16.30 Gradišćanske narodne pesmi — 17.00 Plesna glasba — 17.45 Kličemo mladino — 19.20 Adventna glasba — 20.15 Obisk iz veseljstva — Nekaj o letočih krožnikih.

Ponedeljek, 29. november:

13.55 Poročila. Za našo vas — 15.45 Knjižni kotic — 18.00 Radio-nasveti — 18.45 Slovenske pesmi — 20.05 Peljemo se s potovalnim uradom.

RADIO PROGRAM

Torek, 30. november:

8.45 Zdravniško predavanje — 13.55 Poročila. Zdravniški vedež. Kulturne vesti — 15.30 Znani šlagerji — 19.15 Velika šansa — 20.15 Simfonični koncert iz Innsbrucka.

Sreda, 1. december:

10.00 Veliki sen male Dunajčanke — 13.55 Poročila. Mešani zbor iz Obirskega — 15.45 Za vesele male ljudi — 18.45 Iz tehnike in znanosti — 19.30 Warmuth-igra — 20.15 Na ja in ne.

Četrtek, 2. december:

13.55 Poročila. Razvojne črte slovenske proze VII. — 18.30 Tukaj govori UNESCO — 91.30 Phillips-revija — 20.05 Pri nas doma — 20.45 Veliki solisti — 22.30 Pridi Cigan, igraj mi na uho.

Petek, 3. december:

13.55 Poročila. Za naše male poslušalce — 15.00 Avstrijska preteklost v zrcalu zgodovine — 15.45 Otroška ura — 18.45 K'k je bou in k'k je še kej (IV) — 19.15 Zgrabi srečo — 20.05 Iz parlamenta.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah): 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.30 Gospodinjinski nasveti — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.45 Zabavna

glasba — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

Sobota, 27. november:

11.15 Pisan drobiž za pionirje — 13.10 Za svakogar nekaj — 15.40 Hrvatska narodna glasba — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.40 Igra tamburaški orkester — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 28. november:

8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko jutro — 9.00 Otroška predstava: Čarobni meč — 10.00 Družinski pogovori — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 V zatišju Slovenske Istre — 16.00 Tržaške in beneške narodne pesmi — 20.00 „Domovina je ena...“

Ponedeljek, 29. november:

6.00 Naš praznik — 9.00 Ob letošnjem 29. novembrom — 10.00 Beograd — naše glavno mesto — 16.30 Božidar Jakac: Naša pot v Jajce 1943 — 18.00 Slovenski skladatelji-partizani pripovedujejo — 20.00 Radijska igra: Ni težko razumeti.

Torek, 30. november:

9.30 Pisan spored slovenskih narodnih pe-

smi — 13.00 Melodije za razvedrilo — 13.45 Cicibanom dober dan! — 15.15 Od Triglava do Ohrida... — 17.30 Radijska igra: Bunker nad vasjo — 20.00 Oddaja jugoslovanskih radijskih postaj.

Sreda, 1. december:

14.10 V pesmi in plesu po naši deželi — 15.30 Šolska ura — 18.00 Ljudje med seboj — 18.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 Opera.

Četrtek, 2. december:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 13.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 14.00 Cesta je odprta — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Modni kotic — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi in poskočnih napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 3. december:

12.10 Ljubljanski komorni zbor poje slovenske narodne pesmi — 13.00 Na straži — 14.00 Za pionirje — 15.30 Glasbeni razgledi — 18.45 15 minut z Avgustom Stankom — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2. Postschließfach 17.